Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 9 (948) TORSDAGEN DEN 2 MARS 1905 18:DE ÅRG.

ILLUSTRERAD TIDNING
IDUN
FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET ·

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

†

GUSTAF LEWENHAUPT.

ÅTER HAR det firats sorgefest i våra bygder, där det knappast finnes fagrare plats för hvardag eller fest än det ståtliga, sjöomflutna, bergomkransade Stackelbergska godset Stensnäs i Ukna socken af Norra Tjust härad.

Här hade Gustaf Lewenhaupt, alltsedan ynglingaåren, ofta gästat i möderneärfda vänners hem, härifrån hade han för 21 år sedan hemfört sin väna brud och hit fördes äfven nu hans stofthydda att, för sista gången, mottaga gästfrihet i det hem, som alltid varit honom ljuft.

Ty om något varit ett fridens och kärlekens hem, förvisso har det varit Stensnäs.

Grefvinnan Honorine Stackelberg fick det i bröllopsgåfva af sin fader, den rike innehafvaren af baroniet Adelsvärd, baron Jan Karl Adelsvärd på Adelsnäs. Här redde hon och hennes älskade unge make, grefve Adolphe Stackelberg, sitt bo, som redan i deras unga år så präglades af sann gudsfruktan och människokärlek, att det skulle varit svårt ej där känna sanningen af de orden: "här är oss godt att vara", att ej där försöka taga fram sina bästa sidor och där erfara, "hur friden sin hemvist i dalarne har".

Grefvinnan Stackelbergs storslagna personlighet framträdde både i det sätt, hvarpå hon uppfostrade sina barn, styrde hem och gods och slutligen bar sitt tunga öde som änka.

Till hennes hem kom den trofasta ungdomsvännen och forna brudtärnan, den spirituella grefvinnan Adélaide Lewenhaupt från Frankrike, där hon blifvit en andra moder för sin aflidna systers barn, kom med dessa barn för att lära dem älska och tjäna sin moders och sina fäders land, och här bar den 19-årige Gustaf Lewanhaupt för första gången den lilla ettåriga Anna Stackelberg på sina armar.

Sonsons sonson till den under frihetstiden halshuggne generalen Lewenhaupt (hvars lik, före begrafningen, nedfördes till och länge förvarades på stamgodset Vinäs i Stensnäs' nära grannskap) föddes Gustaf Lewenhaupt år 1844 i Strassburg i Elsass som andre sonen till grefve Charles Lewenhaupt, hvars moder, född Stralenheim-*Wasaborg*, var en sista ättling af denna Wasagren. Charles Lewenhaupts hustru, den sköna, blida svenskan, Cecilia Sparre, skördades snart af dödens hand, men hennes minne lefver ännu, sällsynt älskadt. Man förstår hvarför, när man i hennes lefnadsteckning finner hur hennes väsen däruti med rätta kallas *menlöst*.

Af denna moder ärfde Gustaf Lewenhaupt den godhet och det ömma hjärta, som följde honom genom lifvet och som redan spåras i hans unga moders dagboksanteckningar. Hon berättar t. ex. där, hur den äldre brodern en gång skulle straffas för det han i vredesmod — enligt gammal pojksed — alltför hårdhändt farit fram med lillebror. Men denne ville alls icke vara orsaken till några ledsamheter, utan blef genast tyst för egen del, för att i stället för broderns skull så mycket kraftigare gråta och skrika: "Låt Charles vara! *Jag vill ju att han skall slå mig!*"

När sedan den sjuårige Gustaf i sin moster fann en öm andra moder, var det han, som hjälpte henne att plocka fina myrtenkvistar att smycka brudkronan med, till minne af det gamla fosterlandet, där dock myrten ej växer vild, som den gör nere i Elsass. Med hurtigt lefnadsmod fostrade sedan denna moder de unga sönerna till enkla vanor, små lefnadsbehof, sanning och plikttrohet, allt under det den bästa undervisning gafs dem i alla för framtiden erforderliga ämnen. Ett par år tillbragtes sålunda i en utmärkt helpension i Schweiz, sedan fortsattes studierna i Strassburg, vid hvars universitet den unge grefve Gustaf år 1862 aflade studentexamen. Därefter styrdes kosan till Sverige, där svensk medborgared aflades och där grefven vid Uppsala universitet tog kansliexamen år 1867 och hofrättsexamen år 1869, hvarpå han genast utnämndes till attaché vid svensk-norska beskickningen i Paris, där han vistades under fransk-tyska kriget och under belägringen delade de inneslutnas lidanden. 20 år efter krigets slut erhöll hans moder ett bref, som sonen skrifvit från det innestängda Paris och afsändt med en ballong, hvilken hamnade i Norge, hvarifrån brefvet i långa år irrat Europa rundt, innan det, sent omsider, nådde sin ägarinna.

Gustaf Lewenhaupts yngste broder, Sixten, lämnade vid krigets utbrott krigsskolan vid Karlberg och skyndade ut till sitt fosterlands bistånd samt återsåg, vid Paris' försvar, sin där inneslutne broder Gustaf. Med broderlig ömhet inbjöds nu den unge Sixten, som länge hvilat endast på den hårda, kalla marken, att dela rum med Gustaf, som själf lade sig på golfvet,

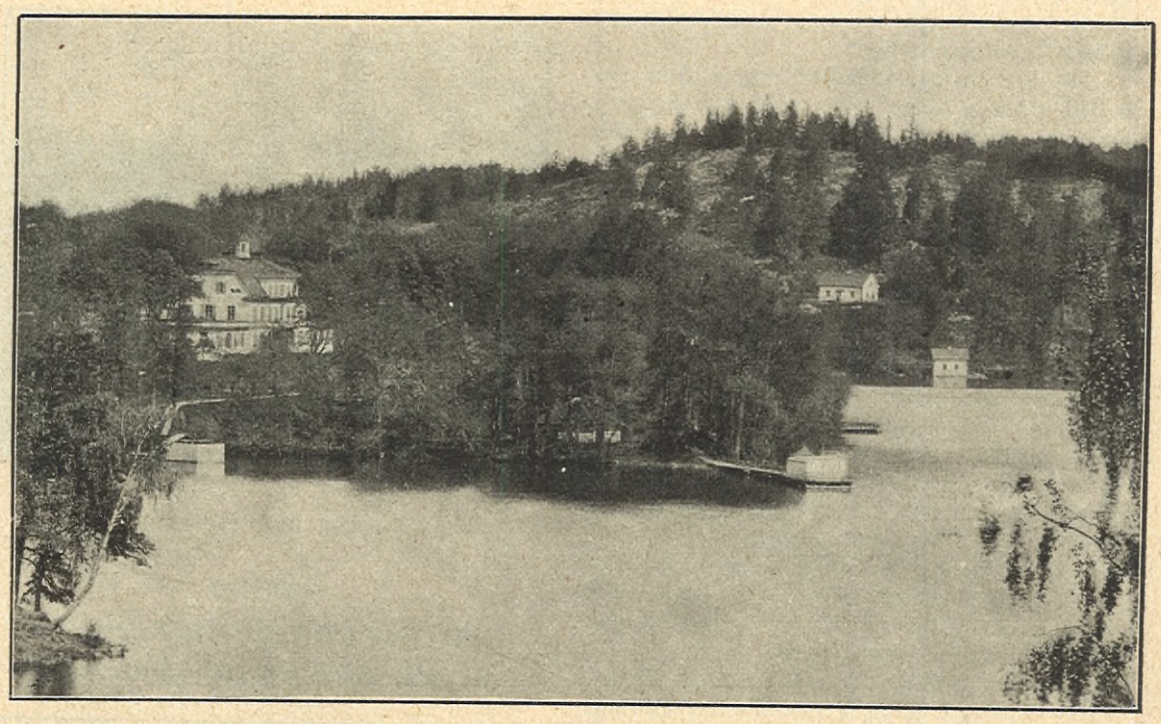

STENSNÄS, DET STACKELBERGSKA GODSET I NORRA TJUST.

under det han bjöd brodern den bäddade sängen. Men: "vanan blir snart halfva naturen" — och Sixten fann hvarken ro eller sömn, innan han lämnat den varma bädden och åter låg raklång på kalla golfvet. Som vi veta, var kosten klen och kölden bister under denna belägringsvinter. Grefve Gustaf, som saknade ved, kunde endast tvätta sig midt på dagen, då vattnet tinat upp efter nattfrosten. Torr choklad och biscuits, hvarmed han rikligen försett sig före inneslutningen, utgjorde allt hvad han hade att lefva af, men som han och en annan ung attaché en gång för alla voro inbjudna till vår d. v. ministers, baron Adelsvärds middagsbord, var detta dagens stora ljuspunkt, ty där lefdes godt tack vare den skicklige kockens förmåga att förgylla upp de enahanda anrättningarna med pikanta och aptitretande såser!

Efter krigets slut blef grefve Lewenhaupt andre sekreterare i utrikesdepartementet. År 1877 blef han legationssekreterare i S:t Petersburg, 1879 kansliråd och chef för politiska afdelningen i utrikesdepartementet, 1884 legationsråd i Paris, 1890 Chargé d'affaires i Wien och 1895 envoyé extra ordinaire et ministre plenipotentiaire därsammastädes.

Dessa data tälja visserligen de yttre konturerna af Gustaf Lewenhaupts lif, men de berätta icke, hur enkelt och godt detta lif i själfva verket var.

Renhjärtad genom böjelse och uppfostran, sökte Gustaf Lewenhaupt icke förströelse i utelif o. d., liksom han afskydde omåttlighet i mat och dryck. Den tid, som blef öfver från pliktroget arbete, ägnade han åt sitt lyckliga hemlif.

Sina gamla föräldrars älskling och stöd, reste han, på deras kallelse, genom natt och dag till deras sjuk- och dödsläger och förljufvade med nästan kvinnlig ömhet deras sista tid.

Med sin maka tillbragte han alltid sin semester i Sverige och älskade då att dväljas i hennes fagra hem, i enkelt landtlif. Mycket konstförståndig och konstintresserad, gjorde han gärna forskningar i våra gamla kyrkor och arkiv. Han förstod och älskade ett godt skämt och skrattade ofta muntert med sin "lilla Anna", som han brukade kalla sin grefvinna, då hon på sitt behagliga och lifliga sätt hittat på något trefligt upptåg eller puts.

I Wien var makarnes hem och gästfria bord en tillflyktsort för ovanligt många resande landsmän och det utan hänsyn till samhällsställning eller förmögenhetsvillkor. Ministerns fina betjänter tyckte visst ibland att gästfriheten var alltför vidsträckt. *Ett* är säkert: den gafs af ett nobelt hjärta, och på den kunde därför, äfven ifråga om dess föremål, tillämpas orden: "noblesse oblige".

Fick grefven några dagars ledighet från göromålen vid legationen, rekreerade han sig gärna med en jakttur till Schneeberg i Wiens närhet, där han, klättrande i de höga alperna, följde stengetternas stig och ofta hemförde jaktbyte af detta ädla villebråd, därvid ej räknande på hur *stort* bytet var, men väl på *huru* det fälldes. Ett välriktadt skott, med ögonblicklig död, gladde hans jägarhjärta, som hade svårt att fördraga åsynen af ett lidande djurs stumma ögonbön om en välbehöflig s. k. nådestöt.

Länge hade grefve Lewenhaupts hälsa varit ömtålig. Sista sommarens hvilotid och kuren i det gamla Sverige visade sig föga hoppgifvande och, som ett sista försök, fördes grefven på hösten ned till ett mildare luftstreck vid Medelhafvets strand, vid Tamaris i södra Frankrike. Hans tid där blef dock blott ett långt lidande, där hans eget tålamod och hans makas uppoffrande kärlek ej kunde öfvervinna sjukdom och plåga. På Menlösa barns dag, den 28 december 1904, slocknade hans blick i döden och hans tärda kropp fann en efterlängtad ro. Ännu skulle den dock göra en lång resa, innan den nådde hemlandet. Lif och död gåfvos honom i Frankrike, men i Sverige reddes hans graf. På Ukna kyrkogård, från hvars höjd den härligaste utsikt öfver dalar och skogklädda berg tjusar vandrarens öga, hvilar nu hans stoft mellan föräldrars och svärföräldrars. Från Stensnäs, där han fått så mycket godt, fick han nu den sista tjänsten, då hans stoft den 16 februari därifrån fördes till grafvens ro.

GREFVINNAN ANNA LEWENHAUPT,
F. STACKELBERG.

Mycken kärlek, många minnesord, många blommor, många hedersbetygelser följde honom i grafven. Jorden har gifvit honom hvad den kunde. Herren Gud gifver honom det som mera och beståndande är!

ADA RYDSTRÖM.

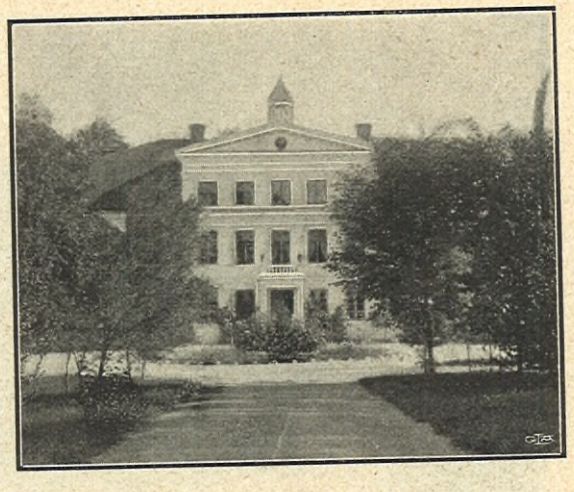

STENSNÄS, HUFVUDFASADEN.

Använd
välgörenhetsmärkena
på alla edra postförsändelser!

SVENSKT RIKSDAGSLIF.

KONTURTECKNINGAR FÖR IDUN AF LUCIDOR.

I.

EN UTSKOTTSVISIT.

HVARFÖR SKULLE ICKE IDUN intressera sig äfven för politiken, som i grund och botten rör oss alla så nära?

Dagligen erfar ni, ärade läsare, denna tid på året uti eder morgon- eller aftontidning, huruledes riksdagens utskott af- och tillstyrka den ena raden af frågor efter den andra. Äfven om eder håg aldrig så litet ligger åt detta seriösa håll, så har ni likväl icke kunnat undgå det intrycket, att dessa utskott, som så ofta nämnas, måtte spela en ingripande roll uti det svenska riksdagsarbetet.

För visso: en högst ingripande, alldenstund de till en god del ha allas våra rättigheter och skyldigheter om hand!

Utskottsinrättningen, i allt väsentligt ett arf från de fyra ståndens dagar, är kanske det mest egendomliga hos den svenska riksdagen på grund af det sätt, hvarpå densamma är i detalj genom grundlag konstituerad. Härigenom ha de svenska riksdagsutskotten, i afseende på sammansättning och verksamhet, erhållit betydligt mer fasthet och varaktighet än i allmänhet är förhållandet med andra riksförsamlingars delegationer, hvilka arbeta under friare former. Det faller ej inom denna artikels ram att närmare utreda dessa förhållanden eller att bedöma, hvilkendera anordningen som är den fördelaktigaste; men säkert är, att de svenska riksdagsutskotten besitta mycken pondus och att deras vota i de flesta fall äro afgörande för propositioners och motioners öden.

Under sådana omständigheter förvånar det icke, att tillsättandet af de *ständiga utskotten* — vi tala här endast om dessa såsom varande de uti ojämförlig grad dominerande — är en tilldragelse af stor politisk betydelse, hvilken så att säga inaugurerar riksdagssäsongen, som därefter blir betydligt flau för att återväckas till lif i samma mån som utskotten hinna inkomma med sina betänkanden och förslag.

Alla veta vi, att de ständiga utskotten äro *konstitutions-*, *statsbevillnings-*, *lag-* och *bankoutskotten*. Gifvetvis är det en utmärkelse att blifva insatt uti någon af dessa mäktiga korporationer, stundom visserligen gifven mera på grund af "rättrogenhet" än uteslutande förskyllan och värdighet, men aldrig till skänks, ty utskottsledamoten tvingas att föra ett bra mycket mera arbetsamt lif än den från slik möda befriade riksdagsmannen, hvilken i stället har så mycket bättre tid att "se på sta'n".

Huru manifesterar sig då utskottsarbetet? Låtom oss besvara denna fråga medels ett exempel!

Det viktigaste af alla spörsmål, som föreligga till det nu församlade riksmötets behandling, är utan gensägelse rösträttsfrågan. Alla hithörande förslag, såväl den k. propositionen som de enskilda motionerna, remitteras af kamrarne till *konstitutions*-utskottet, hvilket har monopol på grundlagsärenden. Det åligger utskottet att grundligt utreda den lika kvistiga som högviktiga frågan samt, om möjligt, inkomma med förslag, som kan vara ägnadt att förena riksdagsmännens särskilda meningar till ett gemensamt beslut. Sanningen att säga, lyckas detta icke ofta för det högvördiga utskottet, som har mycken stor respekt för att "tubba på grundlagen". Oftast utmynnar dess betänkande i hemställan om rent afslag, men detta går, som bekant, icke längre för sig i afseende på rösträttsfrågan. *Något* måste bjudas. därom äro nu alla ense, men ingalunda om *hvad*

"MUM" är nutidens bästa näringsmedel för barn och sjuka. Förordadt af Herrar Läkare.
Prof sändes gratis och franco från Axel Lennstrand, Gefle.

det skall vara. Med all säkerhet kommer också konstitutionsutskottet att servera riksdagen en blandad rösträttsanrättning.

Glömmas får icke, att konstitutionsutskottet äfven är regeringens kontrollant. Ingen annan än dess ledamöter får läsa statsrådsprotokollen; och de kunna, om de så finna för godt, eftertryckligt "skaka på taburetterna". Iduns läsare behagade finna, att detta är en fruktansvärd myndighet, som likväl, tack vare vårt tempererade politiska klimat, finner en mycket sparsam tillämpning.

Är konstitutionsutskottet grundlagens vårdare och väktare, så har *stats*-utskottet den ej mindre omfattande och maktpåliggande uppgiften att vaka öfver statens pung. Det nämnes med skäl det millionhandterande utskottet samt har, med hänsyn till den stora roll ekonomien spelar i våra dagar, äfven blifvit kalladt "riksdagens mäktigaste". Alla anslagsfrågor, ända från de väldiga offren på krigsgudens altare ned till vaktmästarepensionen å ett par hundra kronor, skola passera detta utskott, som med all säkerhet är det mest arbetstyngda.

Icke heller *bevillnings*-utskottet har tillfälle att ligga på latsidan, fastän det numera ingalunda är så öfveransträngdt som t. ex under det stora tullgenombrottets dagar, då utskottets frihandlare och protektionister formligen utkämpade en strid på lif och död.

Det är tull- och bevillningsärendena, som falla under detta utskott, den indirekta och direkta beskattningen. På dess förslag är det, som svenska folket utöfvar "sin urgamla rätt att sig själf beskatta". Skola vi betala mer eller mindre till kronan, dricka dyrare eller billigare kaffe, röka dyrare eller billigare tobak, i allt sådant lägger bevillningsutskottet med grundlagsenlig rätt sin näsa.

Hvad *lag*-utskottet har att göra, det säger själfva namnet. Det är otaliga reformkraf, som vandrat till detta utskott och på dess föranstaltande beredts en mer eller mindre hederlig begrafning. Det är icke *vår* mening att klandra utskottet härför, fastän många andra gjort det; vi föredraga att konstatera, att den verkliga drakonism, som på "kung Bergströms" tid utmärkte lagutskottet, icke längre finnes där, utan lämnat rum för en tidsenligare uppfattning. Men det tarfvas också att komma ihåg, att många riksdagsmän försed hafva att motionera både i tid och otid.

Om vi nämna *banko*-utskottet sist, så är det icke af missaktning, ty det är alldeles säkert en mycket betydelsefull uppgift att tillse, det riksbanken, regulatorn af vårt ekonomiska lif, fungerar tillfredsställande.

Väljandet af de ständiga utskotten — en halfva från hvardera kammaren — utgör, som sagdt, den stora inledningen till riksdagsarbetet, liksom dessa delegationer sedermera kunna sägas utgöra detta arbetes ryggrad.

Utan tvifvel kunde det vara frestande att för Idun presentera samtliga ledamöter i dessa utskott, men det skulle, på grund af deras stora antal, föra oss alldeles för långt, hvadan vi måste inskränka oss till ordförandena och vice ordförandena, hvilkas namn oupphörligt återfinnas uti dagspressens redogörelser för riksdagsförhandlingarna, ty de måste ju ständigt vara redo att svara å utskottens vägnar. Det är så uti samtliga utskotten, att ordföranden tillhör första och vice ordföranden andra kammaren.

Endast några få ord till deras porträtt, hvarmed vi tagit oss friheten illustrera denna uppsats!

Klubban inom konstitutionsutskottet föres af den i grund och botten mycket välvillige, men såsom grundlagsväktare öfverraskande bistre Uppsalaprofessorn i statsrätt K. H. Blomberg. Vid hans sida såsom vikarie ha vi den mång-

BLOMBERG.

BARNEKOW.

årige riksdagsmannen frih. F. C. K. Barnekow, som förut tillhört första kammaren och då var en af protektionistmajoritetens män inom bevillningsutskottet. Nu sitter han på Kristianstadsbänken i andra kammaren och är betrodd inom landtmannapartiet. Han är också i hvarje tum en *landtman* förutan fruktan och tadel, icke heller helt och hållet utan ett litet horn i sidan till städerna.

När en f. d. generaldirektör nyligen uti första kammaren påstod, att statsutskottet "sofver", så gjorde han sig bestämdt skyldig till en öfverdrift. Åtminstone utgör detta utskotts högt ärade ordförande, brukspatron Hugo Tamm på Fånö, till hela sitt väsen den mest uppenbara protest häremot. Han får ständigt gå i elden, alltid liflig, vaken, slagfärdig, varmhjärtad, sakrik. Ett verkligt mönster för en utskottsordförande! I andra kammaren föres statsutskottets runor af vice talmannen, hr Pehr Pehrsson i Törneryd, den medvetne landtmanna-

TAMM.

PEHRSON I TÖRNERYD.

chefen, trygg, lugn och kall, väl förfaren i att lägga sina ord.

När bevillningsutskottets skicklige ordförande, juris d:r P. A. H. Cavalli, såsom en af ledarne för det skandinaviska riksdagsbesöket i Frankrike, för kort tid sedan gästade Paris, nämndes han i korrespondenser därifrån: "denne habitué på boulevarderna". Äfven inom första kammaren verkar han "habitué", ständigt på rörlig fot, liflig, pratsam, intressant, inflytelserik. En fullständig kontrast till honom är detta utskotts vice ordförande, häradsdomaren J. Broomé i Billsta, veteran inom riksdagen, pålitlig, högt aktad, men icke böjd för att utan nödfall posera sin person.

Lagutskottets två spetsar, prof. E. Trygger och rådman Th. Zetterstrand, ha nyligen i annat samband blifvit föreställda för Iduns läsare, hvadan vi ingen anledning hafva att här åter uppehålla oss vid dem.

Sörmlandshöfdingen F. A. Boström, som pre-

CAVALLI.

BROMÉE I BILLSTA.

Sidentyger med Schweizerbroderi
till
Klädningar och blusar
sista nyhet i Japan Pongé à **kr. 3.10 & 4.70** pr meter. Levereras **tull- & portofritt** till privatpersoner.
Profver omgående franko.
Schweizer & Co., Luzern S 5, (Schweiz).

BOSTRÖM.

HENRICSON I KARLSLUND.

siderar inom bankoutskottet, anses vara en humanitärt och socialt intresserad man, som förmodligen skulle ha låtit mera tala om sig, ifall icke sjukdom vid flere tillfällen brutit hans handlingskraft. Vice preses är hr Henricson i Karlslund, en frisinnad danneman på andra kammarens Östgötabänk. Han gäller för att vara en rättrådig och pålitlig samt därigenom högt skattad person, hvilken äfven i andra hänseenden äger goda förutsättningar för representantskapets utöfvande.

Härmed lämna vi Iduns läsare för i dag. Nästa gång skola vi bjuda dem på ett minst lika remarkabelt sällskap: några af de mest framträdande bland partiernas ledare.

FRU KAPTENSKANS DAGBOK. AF JENNY LÖWENMARK.

(Slut. fr. föreg. nr.)

I DEN duktigt kalla källarsalen var blott ett enda bord upptaget, och det af officerare. Dessa buro alla den nya dimgrå uniformen, som redan vid de flesta regementen undanträngt den gamla med de glänsande knapparna. De tjocka porslinstallrikarna framför dem voro fyllda med sillben, potatisskal och öfriga rester efter en slutad måltid. De samtalade ifrigt, ehuru mycket lågmäldt. Då vi gingo förbi deras bord, skänkte de oss blott en flyktig blick, enär de säkert antogo oss vara ett par vanliga resande eller flyktingar, enär Edvin ännu bar sin civila resdräkt. Därpå fortsatte de lika lifligt sitt samtal. Det var dystra, tankfulla hufvuden, till och med den yngste bland dem, hvars ljusa mustasch, helt lätt friserad, snodde sig uppåt, bar på sitt ansikte en prägel af djupt allvar, ett uttryck af mogenhet; det var nästan svårt att fatta, att trenne dagars krigstillstånd och allvarstankar kunnat så omskapa en förvisst helt nyligen själaglad löjtnant och balhjälte.

Det var synbarligen källarmästaren själf, en rödbrusig, stormagad herre, som serverade oss. Äfven tycktes det vara stora luckor i köks- och serveringspersonalen. Tallrikarna voro iskalla, så att såsen genast stelnade till flott, kotletterna voro hårda och brända, grönsakerna alltför salta och för litet kokta. Edvin slukade

DUFF:S LIQUEUR WHISKY
MACLEAY DUFF & C:o, GLASGOW.
Generalagentur J. GRANGREN, STOCKHOLM. Rikst. 58 78.

i sig maten med nervös brådska, stötte sedan häftigt den blåkantade tallriken ifrån sig, så den klang mot ölglaset, samt reste sig och skyndade bort mot officerarne. Jag såg att man vänligt, ehuru mycket allvarligt tog emot honom, när han presenterade sig. Den äldste, en gråskäggig, äkta krigsbuss, som man tänker sig en sådan, klappade honom faderligt på axeln, då han slog sig ned. I detsamma drog en annan af officerarne upp en depesch ur fickan, ett telegram, eller hvad det var, och räckte Edvin det. Jag såg, hur hans ansiktsuttryck mörknade, när han ögnade genom det. Han lade hårdt det tunna papperet ned på bordet, jag kunde höra det prassla mot ett glas; så skyndade han bort till mig.

"Viktiga nyheter, min kära Louise," sade han. "Begif dig du till vårt hotell, och vänta mig ej innan kvällen; jag är tvungen att stanna." Han räckte mig sin hand — jag hade velat prässa den häftigt mellan mina egna kalla händer, jag hade velat hålla honom kvar, det kändes, som beröfvade han mig onödigtvis flere dyrbara stunder af vår måhända numera så gränslöst korta sammanvaro. Men plikten, den grymma, hårda plikten bjöd ju — och jag lät honom gå.

Själf gick jag åter ut i den bistra kylan, och jag kände mig så frusen och trött som blott den, hvars hela inre väsen är i uppror. Jag kände, hur mina kinder brände af sinnesrörelse, oaktadt jag frös så jag skalf, och för att någorlunda lugna mina nerver dref jag planlöst utför en af de främmande gatorna. Helt oväntadt fann jag mig stående nere vid det tegelröda stationshuset, där vi för några timmar tillbaka ur den varma vaggonen stego ut i kölden till fasan och eländet. Fortfarande var förvirringen lika stor, trängseln och oredan tycktes nästan större än på morgonen. Man nästan slogs om biljetterna och om utrymme för bagaget. Det var som om en feberaktig yrsel gripit alla dessa människor, som skyndat sig att bärga gods och guld och lif undan plundring och faror. Det var en panik så ohygglig i sitt alls icke öfverdrifna berättigande, att den kom mig att rysa, där jag stod som en stum åskådare.

En ensam mager parfvel, helt blåfrusen om den lilla uppnäsan, satt inhöljd i en tunn sjal och storgrät invid en hög med koffertar. Icke långt från honom stod en fin liten pälsklädd flickunge med det runda ansiktet alldeles rödt af kylan och höll med bägge händerna krampaktigt om en stor, grant klädd docka — det käraste hon visste taga med sig på den bråda flykten.

Där jag själf stod och darrade i kylan, som verkligen var genomträngande, då man sålunda höll sig stilla, greps jag småningom af en sådan ytterlig melankoli, att stora tårar runno utför mina kinder, innan jag tänkte på att hejda dem.

Jag vände mig häftigt bort från allt detta och sökte, i det jag gick utmed samma gator dem vi passerat i morse, att leta mig fram till hotellet, där vi tagit in. Det lyckades mig ock.

Där jag i denna sena kvällstimma allt ännu sitter och präntar ned alla dessa sammanhangslösa intryck från denna oroliga dag, känner jag mig så trött och förbi af alla dessa olika sinnesrörelser, af all stigande ängslan och oro, att min hand blir matt och svag och knappt längre orkar leda pennan enligt min vilja. Och jag är tvungen att sluta.

31 januari. I dag visar termometern utanför vårt fönster — 30 grader. När Edvin sent i natt kom, sade han att den stod på — 35.

Där jag från det högt belägna rummet har god utsikt öfver staden, ser jag hur det bolmar och ryker från de flesta skorstenar, ty än tycks det finnas folk kvar efter all massafresa i går; det går tydligen ej så fort att tömma en stor stad. Det är väldiga, massiva rökmoln, som tungt, långsamt, nästan motvilligt vältra sig upp, liksom ryste de för att, ännu så varma och ångande, komma ut i den sträfva luft, som genomisas af trettiograders-kylan. Alla väderflöjlar på de rätt gammaldags husen visa olika; en pekar mot norr, en annan mot öster, en tredje västerut, medan röken från de hundrade skorstenarna i samladt tåg drar söderut. Ty stadens väderflöjlar ha allesamman under nattens lopp och under då rådande, tydligtvis olika luftdrag frusit fast vid sina gångjärn. Den täta rimfrosten, som aflagrat sig i dessa, har limmat fast dem så säkert och stadigt som med ett det starkaste kitt.

Som ett gråhvitt, nästan orörligt moln ligger redan röken öfver alla taken. Men i denna täta rök finnas inga ångor af fet mat och julglögg och allt det andra, som under de stora helgtiderna sväfvar öfver en stad, där alla köksskorstenar ryka nästan lika mycket som nu. Nej, det är blott den frysande mänskligheten som, landsförvisad till detta förfärliga klimat, huttrande vid sina brasor söker lista sig till något af den värme och trefnad, som dess lyckligare lottade likar där söderut daglidags få så godt som till skänks.

Träden i den lilla anspråkslösa esplanaden inunder mitt fönster stå starkt rimfrosthöljda, med styfva kvistar, som det nog vore oändligt lätt att knäcka nu, sedan all sommarens saf förrann, förtorkades och förfrös. Hela parken ser ut som en enda stor sockerbagartriumf, så mästerligt och jämnt som den är kanderad intill det allra sprödaste kvistverket. När jag för en stund tillbaka, sedan jag åtföljt Edvin till en af de härvarande officerarnes bostad, helt förfrusen och förskräckt öfver denna för mig så främmande polarköld, ensam gick tillbaka till vår bostad och därvid valde min väg genom parken, blef jag alldeles slagen af det hvita, döda sken, som flöt omkring mig, då jag kom in där under rimfrosthvalfven. I den af kölden så till ytterlighet förtunnade luften utspredo alla dessa bländhvita snökvistar, snarlika själflysande kroppar, sin kalla, milda, hvita glans.

Ser jag på den starka iskristallisationen nere på min fönsterruta, tycker jag mig se himmelens vackra stjärnor tindra öfver en granskog i rimfrosthvitt. Om nu en solstråle gitte genomtränga de tunga molnen och lysa på fönstret, skulle helt visst denna spröda silfvervärld gnistra. Jag kan tänka mig, att det vore en alldeles sällsynt och strålande syn.

Där nere på gatorna, öfver hvilka jag häruppe har en så förträfflig utsikt, rör sig dock folkmassan lika brådskande och orolig som i går. Jag ser ofta människor stanna, utbyta några få ord, och så åter skynda från hvarandra, huttrande och hopkrupna efter den lilla stund de stodo stilla i kylan. Och andedräkten står stötvis ut från deras munnar, lik en stråle gråhvit ånga, alldeles som från de många för flyttlassen förspända hästarnas mulor, kring hvilka jag ser långa trådar af hvit rimfrost hänga. När jag nyss själf kom hem, voro mina ögonfransar alldeles stela af samma sträfva rimfrost, men jag hade ej länge i rummets lilla väggspegel åsett den märkvärdiga synen, innan den försmalt och lämnade fransarna lungvåta, som efter tårar.

Edvin och jag skola icke råkas nu förrän vid middagsmåltiden klockan 3 på samma hotell, där vi åto i går. Han hade genast på morgonen iklädt sig sin nya ljusgrå uniform. En förträfflig sak är, att den tillfölje af sin form är så lös och vid och stor, så han ledigt inunder den kan bära en präktig väst af sämskskinn, som vi lyckligtvis togo med oss vid vår afresa från Stockholm. Jag är dock orolig för att den icke skall vara nog värmande i en sådan polarnattskyla som denna, och jag ämnar därför om en stund gå ut och hos någon skinnhandlare — det måtte väl finnas sådana här uppe i vilddjurens Ultima Thule? — söka få tag på en väst eller några lätt hopsydda stycken af djurskinn, som han under dagar som dessa i stället för den bruna sämskskinnsvästen kan bära under sin hvita vapenrock.

Innan han gick, mottog han tvänne telegram; det ena från regementschefen i fästningsstaden med uppfordran att göra sig beredd till afresa redan i kväll, det andra var ett lokaltelegram från en af officerarne i går middags. Och i trappan möttes han af en i ansiktet alldeles rödfrusen liten tidningspojke med mission att utdela extrablad, hvilka förmälde att fienden efter öfvergången af Kalix älf helt långsamt drog sig söderut under formerande af en vidsträckt anfallslinje, och att man sannolikt under en af de närmaste dagarne kunde vänta ett större slag.

Min Gud — jag har, medan jag suttit här och skrifvit ned alla dessa obetydligheter, nästan lyckats glömma den fasa, som grep mig vid genomläsandet af dessa med kolsvart, spärrad stil tryckta rader. Men nu, då jag självmant tar till orda om dem, kommer deras hotfulla och skrämmande innehåll mig åter att bäfva.

1 februari. När jag i dag vaknade, lyste en blek vintersol på rummets blåa rullgardin. En strimma af den gled mellan fönsterposten oeh gardinkanten ned på min bädd, och denna stråle af norrländsk midvintersol var knappast det ringaste gul, nästan hvit var den. Med ett dödt, fruset sken lyste den helt litet upp luften den for igenom, men värme fattades den totalt.

Då jag sedan halfklädd drog upp gardinen, såg jag träden i esplanaden stå höljda, gömda i än rikligare rimfrost än i går. Det tycktes en rakt af som sviktade och böjdes grenarna under den hvita massans tyngd. Parken ter sig nu i det blekgula sken, hvarmed solen värdigas öfvergjuta den, alldeles kompakt; en tryckande, kväfvande stillhet, någonting förfruset, förintadt, dödt tyckes hvila öfver den af strängaste polcirkelköld hvitkanderade trädsamlingen.

I går var parken ännu bedårande; lik en fin, genombruten väfnad af silfverskir fröjdade den ögat. I dag är det endast tunga, stela, i marmor uthuggna trädliknande kolosser.

Och Edvin reste i morse. Han fick ett kort, knapphändigt telegram från högste befälhafvaren i Boden, hvilket ögonblickligen kallade honom dit bort. Vi kände det, som skulle vi aldrig mera återse hvarandra, och dock är det ju afgjordt oss emellan, att Edvin skall komma ned till stationen för att taga afsked af mig, när tåget på min genomresa dit ner mot söder en tio minuter, kanske tjugu, stannar i Boden. Det var medvetandet om att jag nu för första gången öfverlämnade honom åt all-

Af läkare och professorer mångfaldt lysande vitsordadt såsom stärkningsmedel vid mångahanda sjukdomar.

SANATOGEN

Erhålles å apotek. Generalrepresentant för Sverige: Josephson & Reteike, Göteborg. Fabrikanter: Bauer & C:o, Berlin.

varet, det verkliga, gripande sorgespelet, däri han skall taga del, som kom oss båda att skälfva.

2 februari. I dag fick jag ett långt bref från Edvin. Han talar vidt och bredt om förberedelserna för det väntade, stora slaget och omnämner åtskilliga detaljer i de våras försvarsplan. Men dessa grymma sidor har jag ej ens genomläst fullständigt, jag tvingade mig till att helt kallt låta blicken fara öfver dem, utan att låta tanken, än mindre känslan dröja vid dem.

Sedan kommo ett par sidor om den förfärliga kölden. Manskapet fryser ohyggligt i barackerna, isynnerhet sörlänningarna, som ju alls icke äro vana vid ett klimat som detta. Alltjämt anlända nya trupptransporter söderifrån, och bleka, huttrande af kyla tumla männen ur de tättpackade vaggonerna ut i den hvita, kalla luften och utbrista i ord fulla af häpnad öfver att deras eget land är kargt nog för att äga ett dylikt klimat. De skämta om att de blifvit sända till Sibirien, säger Edvin — och, jag förstår detta ytliga skämt med döden inför ögonen och fasan i hjärtat, detta skämt, som skall dölja det verkliga sinnestillståndet, som är förtviflan.

Atminstone känner jag på mig att så är, men sannolikt tar jag fel. Ack, jag är ju blott en svag kvinna med en kvinnas känsliga nerver och kortvuxna tankar! Hvad vet jag om mäns mod och hjältedygder! Måhända är det full af entusiasm och hug till att kämpa och segra, som den svenska hären nu drar sig samman! Kanhända ha de alla *törstat* efter att komma under fanorna, alltsedan de därnere hörde de första gälla krigssignalerna!

Men jag förlorar mig i fantasier, som intet betyda mot detta enda stora: att Edvin i morgon kommer ned till tåget för att säga mig farväl. Han skrifver i sitt bref att jag snarast möjligt bör resa, och ber mig göra det i morgon bittida med första tåg. Trakten här kan rätt snart blifva osäker, säger han, plundringar och öfvervåld kunna efter den första stora sammandrabbningen när som helst befaras i dessa bygder, och han kan icke längre känna sig lugn, innan han vet mig i säkert skydd hemma hos mor i Västergötland.

Och i morgon är alltså skilsmässans dag. Klappa ej så häftigt, mitt hjärta, vid de orden! Stålsätt dig, vänj dig vid ångesten! Den skall hädanefter blifva din följeslagare.

3 februari. "Wenn sich zwei Herzen scheiden,
Die sich dareinst geliebt,
Es thut ein grosses Leiden,
Dass gröss'res nimmer giebt."

4 februari. Tågets afbrutna rasslande och dundrande, där det för mig allt längre och längre bort från det Norrland, där den stora kampen skall stå, verkar som en entonig, söfvande melodi, som en smula bedöfvar den smärta min själ känner.

Nästan vid hvarje station möta transporttåg. Än är det stora godståg med lifsmedel, ammunitionsvagnar och dylikt, eller också boggievagnar med Röda korsets märke och med efterföljande lätta godsvagnar, utan väggar, och fullastade — jag ryser för att skrifva ned det — med sjukbårar.

Eller också är det trupptransporter. Och ur de långa, öfverfyllda vagnarna hör jag männen sjunga. Hvad? Nationalsånger — ändtligen, ändtligen ha vi dem där! Nu äro de då ändtligen funna, korade, smorda till härskare, de sånger, som man sökte och letade, men aldrig fick tag på. Jag hör det på rösternas sträfva rörelse; jag ser det på de många tindrande ögonen, som tåras medan munnarna sjunga. Så var då kriget den slagruta, som på några få dagar letade fram det guld, man i flere år

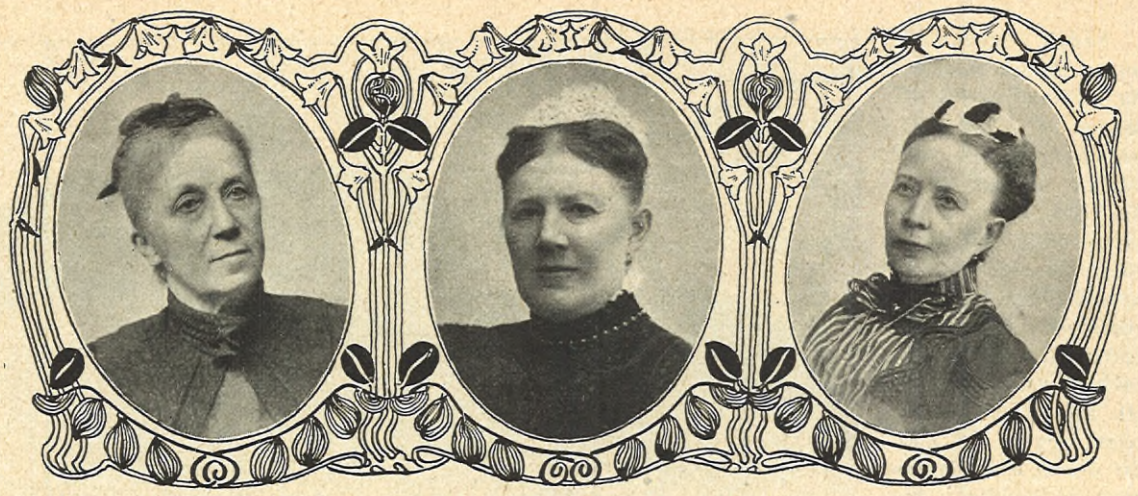

FRU TORA ALMQVIST, F. NORDSTRÖM. GREFVINNAN AUGUSTA V. ESSEN, F. REUTERSVÄRD. DOKTORINNAN HELGA PETTERSSON, F. REUTERSVÄRD.

fåfängt sökt finna under den hundraåra fredens tecken!

Men i denna stund ligger det sorg, sorg lindadt kring de funna skatterna, tätt som bomullen kring smycket i juvelerarens fönster.

Och i kväll skall jag vara hemma hos mor och hvila mitt trötta hufvud mot barndomshemmets mjuka kudde,

5 februari. I dag anlände ett långt telegram från Edvin. Han vill underrätta oss om att han i kväll kommer att sändas till själfva fronten, dit, där det stora slaget, som sedan i går pågår längs hela linjen, väntas att vara värst. O, Edvin, Edvin, hvarför satte du som slutord i telegrammet det grymma: farväl! Du kunde väl förstå att min plåga och ångest voro stora nog äfven dessförutan.

6 februari. Väntan. Fruktan, Ångest, *ångest*

— — — — — — — — — — — —

Efter ett otydligt skrifvet 7 februari hade dagboksstecknarinnan ritat ett stort svart kors, hvarmed hennes anteckningar upphörde. Afskrifvaren fann ingenstädes på de många tomma bladen någon upplysning om, hvad det hade att betyda, eller hvarför en så omständligt påbegynt dagbok så hastigt afbröts.

TVÅ DRÖMVISOR.

1.

JAG DRÖMDE, jag bodde i Österland
långt, långt härifrån
och ägde en hydda vid hafvets strand
långt, långt härifrån.

Jag satt där allena i stjärneljus
långt, långt härifrån
och tänkte och drömde vid vattnets brus
långt, långt härifrån.

Då hörde jag plötsligt i vågens gång
långt fjärran ifrån
en visa, en lockande, däjlig sång
långt fjärran ifrån.

Jag väcktes ur drömmen, men tanken drog
långt, långt härifrån,
dit bort, där den lockande sången dog
långt, långt härifrån.

2.

Jag gick mig ner till stranden,
där blåa vågor gå och gå,
och skref ett namn i sanden,
och solen log och såg därpå.

Sen drömde jag om natten,
att den, jag hade kär, var min.
Jag hörde brus af vatten,
och solen sken i drömmen in.

Men hvem kan tro på drömmar?
Du gissar nog min visas slut.
Ty drömmar gå som strömmar,
och namn i sanden plånas ut.

FRIDA LANDSORT.

"DEN HVITA LILJAN."

DET VAR en solig morgon för många år tillbaka, som klockorna ringde samman i den lilla hvita landtkyrkan vid Östersjöns kust, hvarest nattvardsungdomen knäböjde kring altaret för att fira den stora försoningens fest. Bland skaran befunno sig äfven tre unga flickor, trofasta väninnor, hvilka till minne af den heliga högtiden stiftade en välgörenhetsförening vid namn "Den hvita liljan".

Denna förening firar i år sin femtioåriga tillvaro, och med anslutning till det just i dagarne i Stockholm afhållna årsmötet bringa vi i dag vår läsekrets porträtten af "Den hvita liljans" ännu i lifvet varande stiftarinnor, af hvilka tvänne, grefvinnan *Augusta von Essen* och doktorinnan *Helga Pettersson*, äro systrar och födda *Reutersvärd*, den förra bosatt i Helsingborg, den senare i Stockholm, samt den tredje är fru *Tora Almqvist*, f. *Nordström*, bosatt i Stockholm. Med glädje kunna de nu i ålderns dagar se tillbaka på frukterna af det kärleksverk, som det i ungdomens vår stiftade förbundet öfvat under det förgångna halfseklet.

Hvad innebär då "Den hvita liljan" och hvad har den uträttat? Då förbundet stiftades, beslöts att hvarje medlem skulle erlägga en årsafgift af en krona, och de influtna medlen skulle delas i lika stora lotter, hvarje på tjugu kronor, som skulle utlottas bland medlemmarna, hvarefter hvarje vinnande skulle använda sin lott till anskaffande af kläder åt fattiga nattvardsbarn i Stockholm eller i landsorten. Medlemmarna, som endast skulle vara kvinnor, voro i början helt få, så att de första åren utdelades blott 50 à 200 kronor. Men redan år 1860 hade föreningen 500 medlemmar och ett kapital af 2,000 kr. Denna summa ökades ytterligare år 1877, då en sörjande fader — till minne af en älskad dotters bortgång — skänkte 400 kr., hvilkas afkastning i form af en lott på 20 kr. årligen disponeras af styrelsen genom dess ordförande.

SÅLUS Garanti CACAO * I plomberade påsar à 100 gr. 1/4 & 1/2 kg. Pris 35 öre pr hg. * Obs. noga garantimärket "Sâlus" och blått tvärstreck. * Hultmans Fabriker Malmö. Telefon 661.

Sedan afsvalnade under en tid intresset för "Den hvita liljan". Många af dess medlemmar afgingo med döden, så att under det sista decenniet, då så oändligt många nya välgörenhetsföreningar uppstått och tagit den allmänna offervilligheten i anspråk, det varit ganska svårt att hålla medlemsantalet högre än 250. En del af dessa lämna dock en frivillig, högre årsafgift, så att föreningen med dessa medel och räntorna kunnat utdela 350 à 400 kronor årligen i lotter på 15 kronor.

Hedersledamöter i föreningen ha varit både prinsessan Eugenie och prinsessan

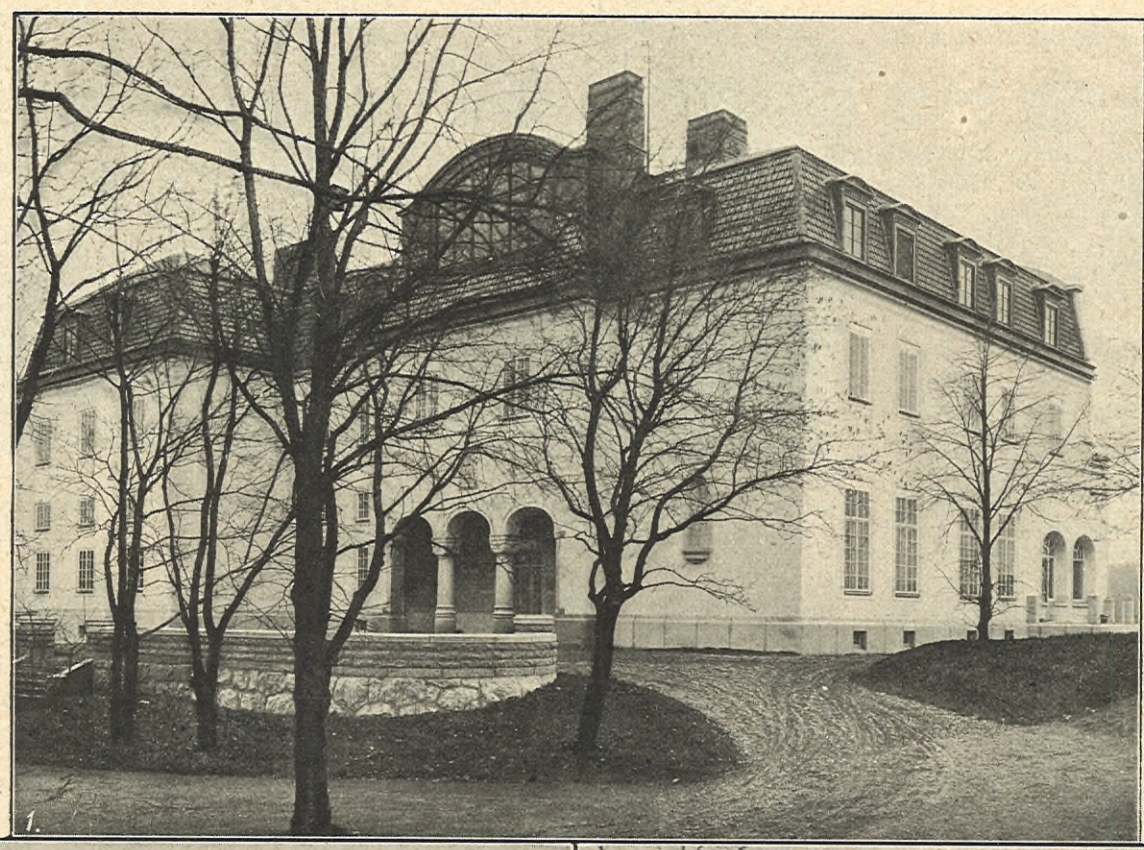
1.

ETT FURSTEHEM.

PRINS EUGENS NYA HEM. Ute på den måleriska Valdemarsudde, Djurgårdens mest pittoreska område, har den furstlige konstnären, som bekant, låtit åt sig uppföra ett inbjudande hem i något slags svensk herrgårdsstil, efter ritningar af arkitekten F. Boberg.

De släta fasaderna och det brutna tegeltaket teckna sig så enkelt och fast utifrån stora segelleden, hvars stränder eljes inte förskönas i någon nämnvärd mån af de typiska stockholmsvillornas snirkelarktektur.

Den enda utsmyckning, och det en mycket originell sådan, som

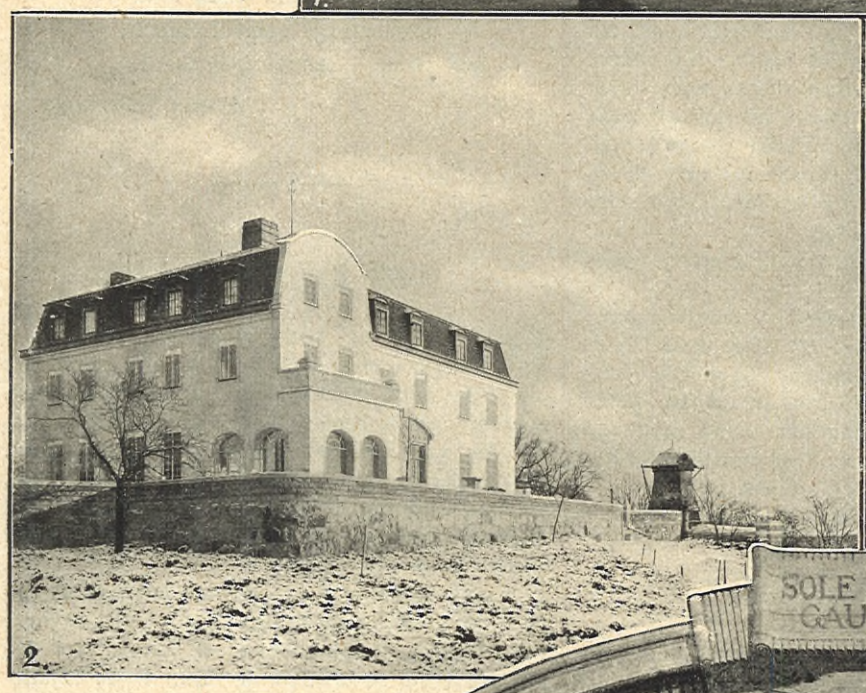
2.

3.

4.

PRINS EUGENS NYA VILLA Å VALDEMARSUDDE Å DJURGÅRDEN. A. BLOMBERG FOTO. 1. FASADEN ÅT DJURGÅRDSSIDAN. 2. FASADEN ÅT SJÖSIDAN. 3. UTSIKT ÅT SALTSJÖN FRÅN VILLATERRASSEN. 4. PORTALEN ÅT SJÖSIDAN MED SOLDEKORATIONEN OCH SOLVISAREN.

Louise (nuvarande danska kronprinsessan), och h. k. h. hertiginnan af Dalarne är det fortfarande.

Vår lilla redogörelse har tillkommit för att visa, hvad en ädel tanke, understödd af goda hjärtan, kan uträtta, och vi kunna ej annat än varmt önska, att ännu många medlemmar måtte indragas i de tre nattvardssystrarnas nu femtioåriga förbund.

---

arkitekten bestått väggytorna, förekommer ofvanför portalen åt sjösidan och består af de olika vändkretsarne, skulpterade i sten med en strålande sol i midten och en solvisare nedanför.

Vi ha i dagsnumret afbildat det yttre af den tilltalande konstnärsboningen och hoppas, så snart inredningen fullbordats, äfven bli i tillfälle att meddela våra läsare några interiörer.

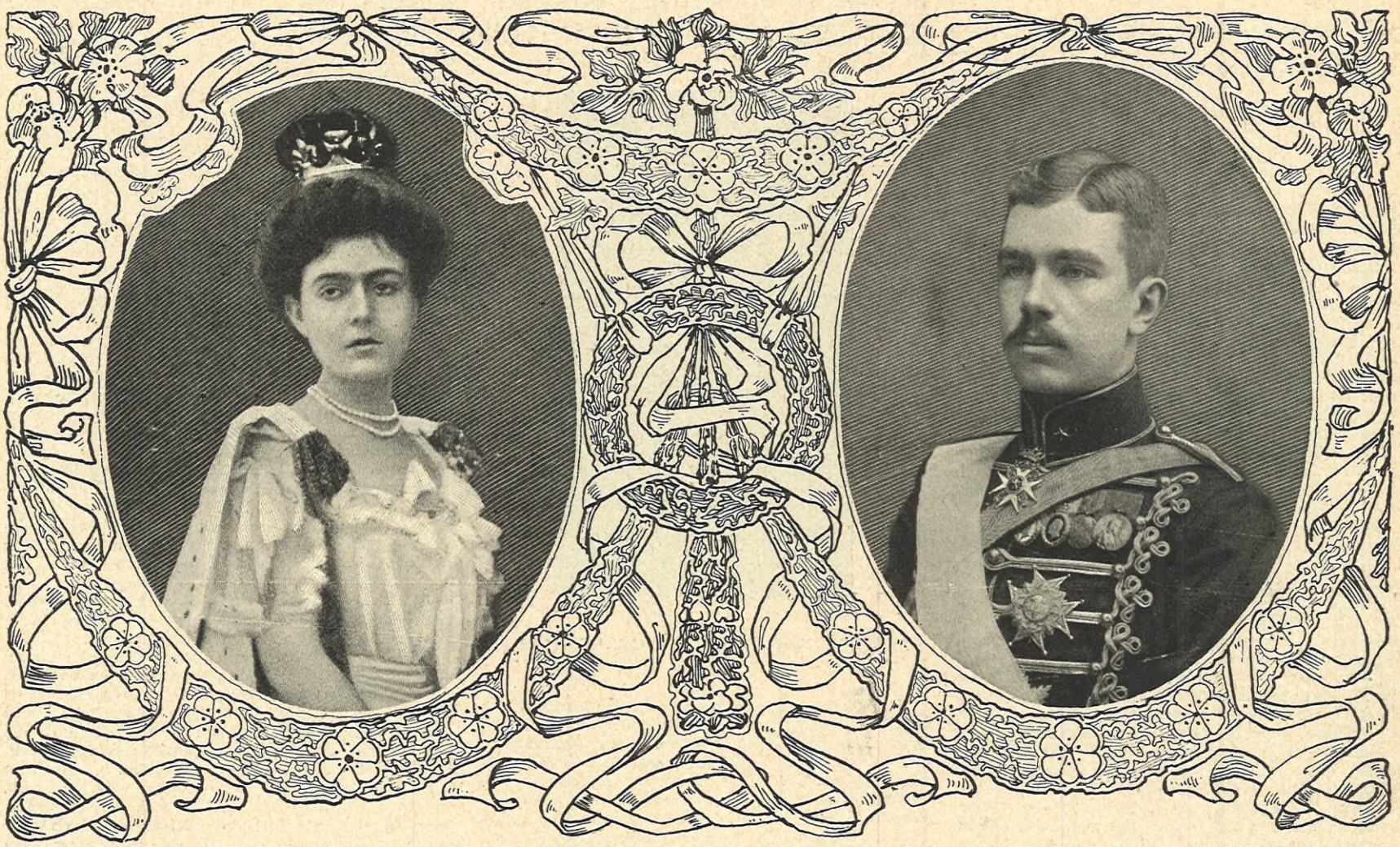

MARGARETA, PRINSESSA AF STORBRITANNIEN OCH IRLAND.

GUSTAF ADOLF, ARFPRINS AF SVERIGE OCH NORGE.

DET NYFÖRLOFVADE FURSTEPARET.

PRINS GUSTAF ADOLFS TROLOFNING.

I SÖNDAGS kungjordes genom telegram den helt visst för många oväntade underrättelsen, att hertigen af Skåne, prins Gustaf Adolf, ingått förlofning med prinsessan Margareta af Storbritannien och Irland, konung Edvards brorsdotter. Förlofningen ägde rum i Kairo. Prinsessan Margareta är äldsta dotter till prins Arthur, hertig af Connaught, och hans gemål Louise-Margareta, prinsessa af Preussen.

Hertigen af Connaught är drottning Victorias tredje son i ordningen samt konung Edvards nu lefvande äldste broder. Han är fältmarskalk och efter gamle hertigens af Cambridge frånfälle för några år sedan den engelska arméns öfverbefälhafvare. Efter sin näst äldste broders, hertigens af Edinburgh, död blef han regerande hertig af Sachsen-Koburg-Gotha, men afsade sig denna värdighet till förmån för sin yngre broders, hertigens af Albany son. Hertigen, som anses vara mycket rik, residerar på Bagshot Park i Surrey samt i Dublin. Jämte prinsessan Margareta, som föddes den 15 jan. 1882, har det hertigliga paret en son, prins Arthur, som är husarlöjtnant och f. n. kommenderad till tjänstgöring i Transvaal, och en yngre dotter, Victoria Patricia, född 1886.

På mödernet äro de unga kontrahenterna i det nu slutna förbundet fränder, om än på långt håll. Prinsessan Margaretas moder, hertiginnan Louise Margareta af Connaught, är nämligen en dotter af den berömde härföraren prins Friedrich Carl af Preussen, kejsar Wilhelm I:s brorson, och följaktligen en syssling med den furstlige fästmannens moder, kronprinsessan Victoria.

Den unga prinsessan skildras af dem, som känna henne, i idel berömmande ordalag. Hon skall vara synnerligen sympatisk, ha ett enkelt, okonstladt väsen, glädtigt sätt och se behaglig ut.

Hon har varit intresserad af sport, utan att gå till någon öfverdrift. Särskildt anses hon för en god ryttarinna. Prinsessan är af medellängd, håret cendréfärgadt, gestalten otvunget elegant.

Prins Gustaf Adolf har lärt känna sin blifvande gemål under sin nu pågående utländska resa. Hans fader, kronprinsen-regenten, stiftade bekantskap med prinsessan redan 1902 under kröningshögtidligheterna i London.

Vi meddela här porträtt af den nyförlofvade unga furstinnan, hennes föräldrar, hertigparet af Connaught, samt af hennes syskon.

Porträtten härofvan äro reproducerade, prins Gustaf Adolfs efter senaste fotografi af hoffotogr. L. Larsson, prinsessan Margaretas efter en engelsk tidskrift för innev. år.

PRINSESSAN VICTORIA PATRICIA.

HERTIGEN AF CONNAUGHT.

HERTIGINNAN AF CONNAUGHT.

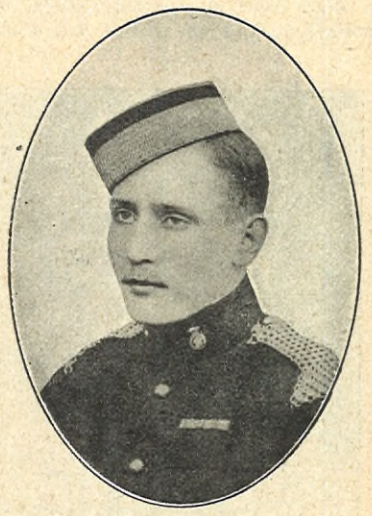

PRINS ARTHUR.

STURES MJÖLK-CACAO är numera obestridligen erkänd som angenämaste och hälsosammaste frukostdryck, som finnes. Förutom den bästa Cacaon's fina arom och angenäma smak, har den mångdubbelt mera näringsvärde och är hälsosammare än någon annan i handeln förekommande Cacao. Se i öfrigt Professor Bergstrands och Handelskemisten John Landins intyg. Priset är det billigaste, nämligen endast 3 kronor pr kg.

TVÅ PARISISKA "SALONGER".

Bref från Iduns Pariskorrespondent.

1.

DAMERNAS SALONG.

JAG HAR EN OKÄND gynnarinna, som nu tredje året i följd sändt mig inbjudning till »Damsalongens» vernissage.

Egendomligt nog komma dessa invitationer från Stockholm, hvadan jag väl får antaga, att de förskrifva sig från någon af föreningens passiva »societärer». Jag har uppfattat denna vänlighet som en tyst anhållan att jag skulle skrifva något om utställningen, och då jag varit nog lycklig att här representera de »svenska damernas egen» har jag ock föregående år skrifvit litet, och vill jag äfven i år vidhålla denna min vana. Det blir emellertid i största korthet, med särskildt afseende fästadt vid våra utställande landsmaninnor.

Det är föreningens 24:de »salong», som nu pågår, och nu som tillförene, d. v. s. sedan år 1900, är denna utställning inhyst i Grand Palais, där den med sina 1300 nummer fyller ej mindre än 12 salar.

Jag tror, att dessa salonger äro de mest konservativa, åtminstone af alla här. Om man genombläddrar de olika årens kataloger, skall man finna nästan samma utställare, och genren är i allmänhet densamma: blommor, stillebensstycken, porträtt i mängd, ett fåtal landskap samt genremålningar nästan orepresenterade. Utställningen kan härigenom ej undgå att blifva en smula enformig och tröttande, trots sina förtjänster i öfrigt. Man får ondt i hufvudet af alla dessa grupper rosor, liljor, violer, krysantèmer och girofléer, man känner symptom till indigestion vid åsynen af alla dessa fat med humrar, fasaner och ostron, alla drufklasar och fruktkorgar. Hvad porträtten beträffar blir man fundersam öfver att se så mycken manlig och kvinnlig skönhet samlad på ett ställe. Naturligtvis äro damporträtten de öfvervägande, de manliga äro nästan samtlige officerare i uniformer. »La nudité» är nästan bannlyst från denna korrekta salong, och när den någon gång förekommer, är den endast partiell. Från denna sistnämda genre vill jag omnämna tvänne nummer, antagligen de bästa af alla häruppe.

Det ena, en ganska stor duk, återgifvande en ung blond skönhet, naken till midjan och där nedanför invecklad i ett purpurrödt sammetsdraperi. Det röda tyget mot det ljusa håret, de blå ögonen och den fraicha kroppsfärgen voro af utmärkt effekt. Taflan är målad af madame Becagli, som dock omotiveradt nog benämner sitt arbete »Mélancolie», enär den unga damen ser nog så lefnadsglad ut.

»Le petit modele» af m:elle Demanche är lika rolig till komposition som lyckad i utförandet. Den föreställer en ung modellflicka, som under mästarens frånvaro söker flytta fram visaren på väggklockan och härigenom förkortar seancen. Klockan sitter högt och flickan är liten, hvadan hon måste resa sig på tå för att utföra manövern.

På tafvelafdelningen återfinna vi vår här med rätta så uppburna landsmaninna fröken *Julia Beck*. Hon utställer ej mindre än 6 dukar: interiörer från ett par kyrkor och en gammal vinpress, ett landskap i höststämning samt en gammal nästan igenväxt fiskdamm. Bra saker allt, men som dock knappast är ägnadt att förmå åskådaren att stanna.

Härmed vilja vi lämna taflorna för att öfvergå till skulpturafdelningen, hvilken som vanligt utgör en försvinnande liten del af utställningen. Detta gör emellertid att man har lättare lägga märke till hvad bättre är.

Midt i galleriet, onekligen på bästa platsen, hafva vi nöjet träffa på vår vän Molière, stor porträttbyst i marmor, utförd af fröken *Ida Matton*. Fröken M. sitter i årets jury, och arbetet utställes »hors concours». Ett kort angifver att konstverket är afsedt för Nya dramatiska teatern i Stockholm.

»FRÅN BAL TABARIN». AF J. GYLLENHAMMAR.

Då vi redan i Iduns nummer för den 3 mars förl. år återgifvit bilden af detta arbete, då endast utfördt i gips, jämte några förklarande rader text, inskränka vi oss här att säga, att konstverket nu utfördt i marmor betydligt öfverträffat hvad det då redan lofvade.

Så hafva vi fru *Agnes Frumerie*, lika känd och väl känd där hemma som här. Hon utställer en grupp i gips, »Poesien och Musiken» (tvänne kvinnofigurer), som rönt den för ett svenskt konstverk sällsynta hedern att bli inköpt af franska staten, samt en annan mindre, »Mormor» (gammal gumma med en ung flicka). Det förstnämnda arbetet finnes återgifvet i Idun n:r 19, år 1904.

För att ej göra mig skyldig till allt för ensidig konstpatriotism vill jag från denna afdelning omnämna ett annat arbete, det som slog mest an på mig. Detta är en stor staty i gips af m:me Dûmontet, benämd »Le Lierre» (murgrönan). Kring en gammal stympad och vittrad kolonn slingrar sig en underbart härlig kvinnofigur. M:me D., som äfven tyckes besitta poetisk begåfning, har å portamentet låtit inrista en hel liten dikt, som hon kallar »Je meurs ou je m'attache».

* * *

II.

»BIKUPAN».

Ett efterföljansvärdt prof på praktiskt mæcenatskap har den nu 60-årige framstående bildhuggaren Alfred Boucher gifvit, då han långt borta i Vaugirard, alldeles vid Paris portar, för ett par år sedan lade grunden till ett hem för unga, lofvande artister med begränsade tillgångar. I »La Ruche» (bikupan), ett stort byggnadskomplex, finnas anordnade ett 80-tal ljusa trefliga atelierer. Dessa äro utmärkt praktiskt anordnade, i det att de utom själfva studion äfven innefatta boningsrum. Medels en stege äntrar man upp i en liten loggia, där artisten har sin säng och sin garderob. Det är en minimal hyra af 150 à 180 francs, hyresgästerna här betala, något att sätta värde på i Paris, där hyror i allmänhet och de för atelierer i synnerhet äro så dyra. För denna afgift har hyresgästen ännu en fördel. Han får afgiftsfritt arbeta efter lefvande modeller, äfven detta en aktningsvärd besparing för en anspråkslös budget.

»DEN FÖRSTA AUTOMOBILEN I SMÅLAND». TRÄSKULPTUR AF S. BOBERG.

»La Ruche» öppnade sina portar förra våren och det är onödigt påpeka att samtliga lägenheter genast blefvo upptagna.

Men Boucher har äfven tänkt på en annan sak. Han ville ej blott skänka sina protegéer ett komfortabelt hem, utan önskade äfven bereda dem tillfälle att utställa sina arbeten, och för den skull innefattar »La Ruche» äfven en stor, glad utställningslokal, där hvarje vår anordnas en »salong». Den första öppnades för några dagar sedan, och vernissagen, vid hvilken mr Dujardin-Beaumetz själf var närvarande, där champagnen flödade och regementsmusiken tonade, var nog så festlig.

Om jag här i Idun kommer att tala litet om »La Ruche», så beror detta därpå, att »Bikupan» i två af sina »celler» hyser tvänne landsmän.

Det är alltid vanskligt att ställa horoskop för ett par unga artister, men om jag siar, att herrar *Sven Boberg* och *J. Gyllenhammar* snart skola låta tala om sig och att deras konstalster inom kort skola leta sig väg från salongen i Vaugirard till den å Champs-Elysées, så fruktar jag ej att taga miste.

Herr Boberg är skulptör, Jönköpingsbo, och studerar här i Paris sedan tvänne år. Herr Gyllenhammar, stockholmare, har varit här något längre. Han både målar och modellerar. Båda hafva på grund af hvad de nu utställa fått ampla erkännanden i franska tidningar. Bådas konst visar en viss frändskap. Det är en genre på samma gång originell och roande. Det är inga konstiga saker de åstadkomma, inga alster, inför hvilka åskådaren stannar undrande hvad de skola innebära, det är typer hämtade från det verkliga lifvet, från gata och kafé, från verkstad och atelier.

Bland de roligaste numren, som Boberg nu utställer vill jag endast nämna hans »Payez-moi un bock», en grupp föreställande en herre, som blir »accosterad» af ett par damer utanför ett kafé, hans »English you know», fyra misser, hemska i sin magerhet och sina korta kjolar, samt sist och kanske mest hans »Den första automobilen i Småland» (träskulptur). Men man bör höra Boberg själf »demonstrera» sina konstverk, ty det är ej blott i sin konst han är humorist, hela hans läggning är humoristens. Nästan alla sina vänner har han modellerat, och till och med »eder egen korrespondent» förekom i samlingen.

Men Boberg kan ej blott göra »roliga gubbar». Bland annat utställer han äfven en relief i brons, »La delivrence», en bild af gripande allvar: en gammal, stackars tiggare, som ändtligen i döden finner ro.

Hvad Boberg utför i lera, det åstadkommer Gyllenhammar både med mejsel och pensel. Äfven han är humorist och karrikatyrist.

En fransk kritiker påstår, att G. i sin konst »lifligt påminner om Lautrec» (specialist i att teckna galanta damer). Detta är ett det bästa vitsord, men jag skulle vilja gå ändå längre, i det att jag påstår att G. har förstått att gifva ett alldeles särskildt drag af försonande humor åt »dessa damer», de må nu vara habituéer från gränd kaféerna eller »Maxim», som man förgäfves skall söka hos Lautrec.

Paris februari 1905.

EDVARD STJERNSTRÖM.

DAMERNAS MUSIKBLAD

utsänder
i slutet af veckan
ett intressant nummer med
uteslutande nyrysk musik
af synnerligen anslående art.
Erhålles för 60 öre i hvarje välordnad bok- och musikhandel eller direkt från Iduns expedition.

BAKALETTE Lagermans Kak- & Tårt-pulver "TOMTEN".

Fred mellan Ryssland o. Japan!

Stor gissningstäflan för Iduns abonnenter!

Ett första pris värdt 2,700 Kronor.

Till omväxling med de *litterära pristäflingar,* vi tid efter annan utlyst i Idun — en sådan med ett pris af *5,000 kronor* pågår för närvarande — hafva vi denna gång velat anordna en enkel *gissningstäflan,* i hvilken flertalet af våra abonnenter torde kunna deltaga, om det behagar dem.

Efter allt att döma kan den tidpunkt ej vara långt aflägsen, då i det pågående kriget mellan Ryssland och Japan, som ju af alla följes med så lifligt intresse, fred slutes. I dagspressen har man redan sett blänkare härom. Det gäller nu för våra ärade abonnenter att gissa dagen för fredsslutet eller, noga bestämdt, att på förhand

angifva det datum, då fredsvillkoren af båda parterna definitivt underteeknas.

Att gissa på ett datum är ju ej svårt, det kan hvem som hälst göra. Men gifvet är, att den, som i dagspressen med uppmärksamhet följer telegrammen från utlandet — och hvem gör ej det? — har lättare att gissa sig till eller i närheten af det datum, som kommer att sättas under de en gång fastställda fredsvillkoren.

Hvad det af oss utfästa priset beträffar, får den vinnande själf välja mellan

en automobil eller **en motorbåt,**

dessa moderna fortskaffningsmedel, som nu alltmer komma i bruk. Båda äro splitternya och synnerligen eleganta, af förstklassigt fabrikat samt hvardera betingande ett försäljningspris af 2.700 kronor hos leverantören, firman Sjö-express-Motorbolaget, som här representerar den stora franska motorfabriken Dion Bouton samt den framstående amerikanska automobilfirman Pope Manufacturing Company.

Skulle den vinnande ej anse sig ha bruk för vare sig automobilen eller motorbåten, lämna vi i stället

kontant 2,000 kronor.

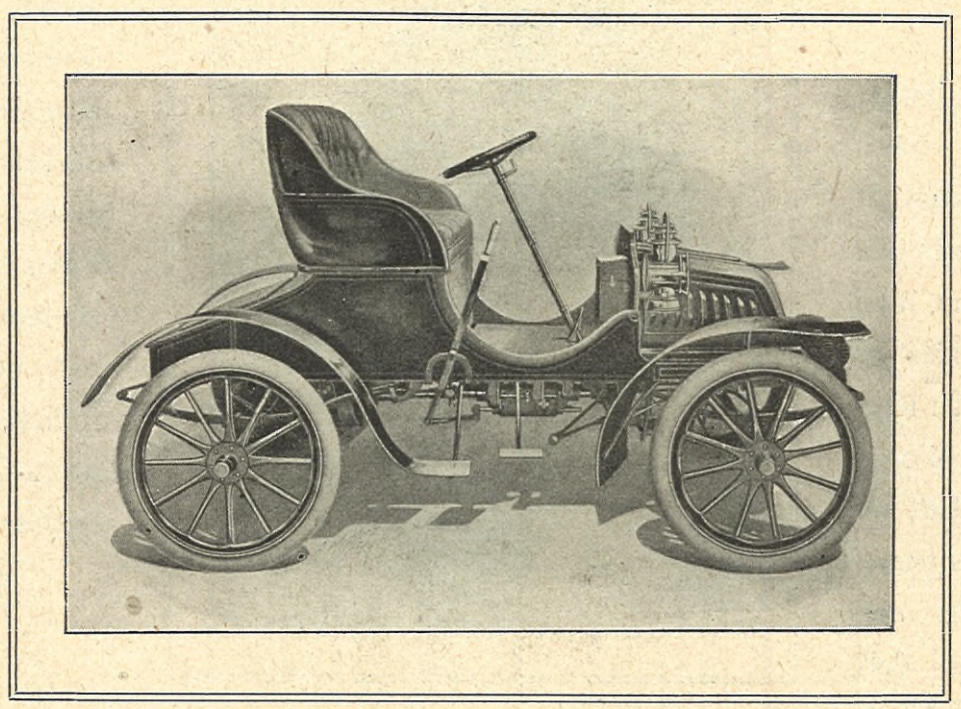

AFBILDNING AF AUTOMOBILEN, SOM UTGÖR FÖRSTA PRIS I »IDUNS FREDSTÄFLAN».

De tio täflande, som komma närmast förste pristagaren, erhålla hvardera en lottsedel i Dramatiska Teaterns af k. m:t sanktionerade lotteri till första eller andra dragningen närmast efter täflingens afgörande.

Å nästa sida återfinnas de fullständiga täflingsvillkoren, och torde dessa noggrant beaktas.

Täflingsvillkoren äro följande:

1:o). Rätt att deltaga har en hvar, som själf är abonnent på tidningen Idun under innevarande års åtminstone trenne sista kvartal, abonnementet må ha skett å Iduns expedition eller å postanstalt, hos bokhandlare eller annan kommissionär. Men därjämte fordras också, att hvar och en som vill deltaga i täflingen, anskaffar en ny prenumerant på Idun från den 1 april till årets slut, (prenumerationspris 5 kronor, postbefordringsafgiften inberäknad). Ty ingen vill väl förtänka oss, att vi vid utfästandet af ett så högt pris — liksom vi vid de litterära täflingarna erhålla valuta i de prisbelönta manuskripten — äfven här önska om möjligt bereda oss en fördel, den där ju ock kommer vår läsekrets tillgodo, så visst som en hvar under de gångna åren haft tillfälle se, att upplagans stegring också alltid medfört ökade förmåner för abonnenterna. Tycker någon tilläfventyrs, att detta nyanskaffande af *en* prenumerant blir för besvärligt eller att vi begära för mycket, behöfver han eller hon ju ej deltaga.

I familjer, där Idun finnes, räknas en hvar — man och hustru, föräldrar och barn — som särskild prenumerant. Täfla de tillsammans i ett namn, behöfver endast *en* ny prenumerant anskaffas; vilja flere i familjen täfla, hvar i sitt namn, måste hvar och en af de täflande anskaffa en ny prenumerant, insända kvitto för denne jämte bestyrkt afskrift af familjens originalkvitto.

2:o). Det gissade datum — år, månad och dag — skall skrifvas tydligt på ett särskildt papper och undertecknas med den täflandes för- och tillnamn, titel och fullständig adress. Endast *ett* datum får af hvarje täflande uppgifvas. Därjämte skall bifogas dels kvitto, som, utfärdadt af postanstalt, bokhandel eller annan kommissionär, utvisar att den täflande själf är abonnent, dels ock i mars dateradt kvitto från den *postanstalt*, där den täflande prenumererat för den nyanskaffade prenumeranten. Ty för underlättande af kontrollen måste vi fordra, att prenumerationen för hvarje nyanskaffad abonnent *sker å dennes närmaste postanstalt.*

3:o). Skulle flere gissat rätt datum och riktigt uppfyllt villkoren i öfrigt, erhåller den priset, hvars uppgift vid granskningen först kommer i dagen. Träffar ingen det rätta datum, erhåller den priset, som kommer detsamma närmast, hvarvid, ifall två eller flere äro lika nära, ordningsföljden bestämmes på samma sätt, som nyss sades.

4:o). Alla täflingsförsändelser böra vara fullt frankerade och i nedre vänstra hörnet å kuvertets framsida förses med orden: **Iduns fredstäflan.**

5:o). **Täflingstiden utgår den 23 innevarande mars**, och ingen försändelse öppnas dessförinnan.

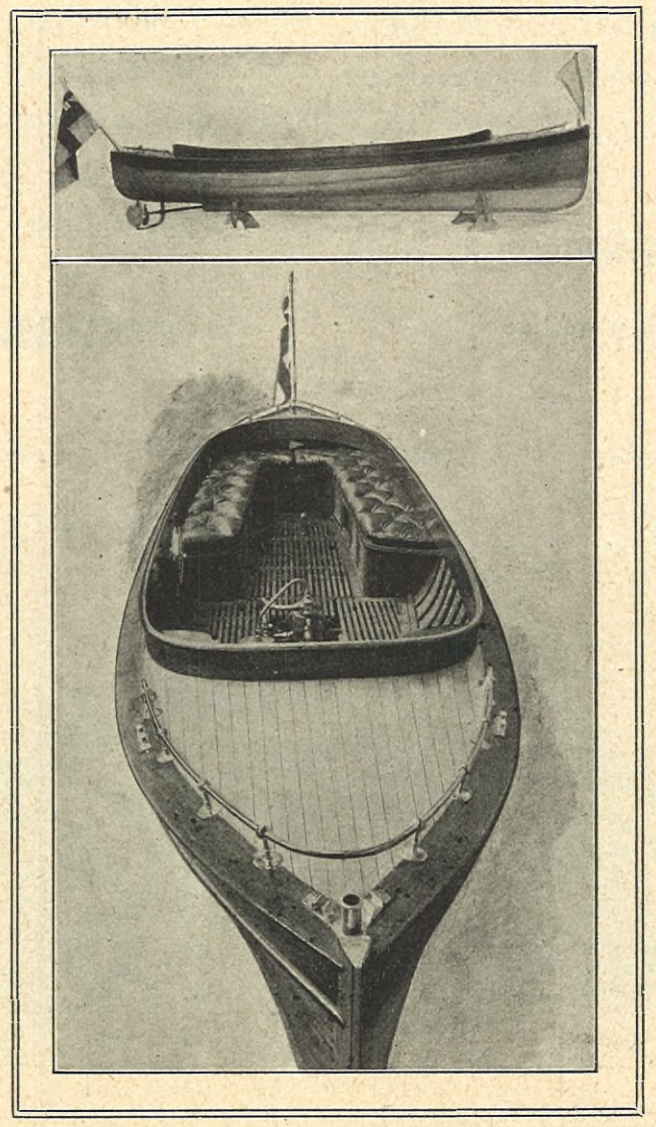

AFBILDNING AF MOTORBÅTEN, SOM UTGÖR FÖRSTA PRIS I »IDUNS FREDSTÄFLAN».

Automobilen, af hvilken finnes en afbildning å föregående sida tillhör enligt utlåtande af en svensk ingeniör, som vistats i Amerika och väl känner till detta fabrikat, en af de bästa existerande amerikanska automobiltyper med på en gång lätt och stark byggnad, tyst gång och särdeles lämpad för våra vägar. Den drifves af en benzinmotor om 6 hästkrafter. Benzinbehållaren fylld räcker för en färd af c:a 300 kilometer.

Motorbåten är 22 fot lång och byggd på kravell af prima furu, på spant af ek, öfversta bordet, reling och sarg äfvensom inredning af mahogny; däcken af kvistren furu. Alla beslag af förnicklad metall. Båten drifves af en 4 hkr. benzinmotor Dion Bouton (original) och styres med ratt eller rorkult. Till densamma höra ett par åror, båtshake, 2 flaggstänger, nycklar och verktyg m. m.

Stockholm den 2 mars 1905.

IDUNS
REDAKTION.

NÅGOT OM "SANITETSHUNDAR".

UNDER ALLA TIDER ha kvinnorna från de högst uppsatta till de ringaste inom samhället sökt lindra lidandet för dem, som för fosterland och hem måste underkasta sig ett fälttågs mödor och faror. Huru mycket än under fredstid arbetas härför, blir dock ett dylikt arbete efter ett nutida fältslag svårare än förr och de soldater, som utsändas att söka reda på sårade kamrater, ha fått sig en allt vanskligare uppgift förelagd. Det nu pågående rysk japanska kriget visar till fullo detta. De i nutida strider kämpande truppmassorna hafva vuxit i styrka, slagfälten bli blodigare och af större utsträckning; allt detta bidrager till att de sårade, som därtill söka i terrängen dölja sig för fiendens kulor, bli svårare att finna. Härtill kommer äfven att sjukvården vanligen först vid mörkrets inbrott kan börja sitt humana arbete.

För att underlätta sjukbärarnes svåra arbete har tanken riktats på att söka använda ett af människans trognaste och allmännast förekommande husdjur — hunden. Liksom en jägare betjänar sig af hunden för att finna ett villebråd, likaså kan sjukbärarne använda därtill dresserade hundar för att söka reda på sårade. Genom den lätthet, med hvilken hunden förflyttar sig terrängen, genom sitt skarpa luktsinne fina hörsel och skarpa ögon bör han blifva af mycket stor nytta vid uppsökandet af sårade. Dylika för den militära sjukvården dresserade hundar kallas sanitetshundar.

Då efter en strid en afdelning sjukbärare utgår att upptaga sårade, medhafvas också några af dessa sanitetshundar. Dessa sändas före sjukbärarne, genomsökande buskar och snår; när de så påträffa en sårad, kalla de sjukbärarne till sig genom skällande. Man kan lätt tänka sig, hvilken ofantlig lättnad sjukbärarna härigenom vinna, och huru mången tapper soldat genom dessa hundar kan räddas åt fäderneslandet.

Den ras, som lär lämpa sig bäst till sanitetshund, är den skotska fårhunden. Collien, som den äfven kallas, är mycket klok och förståndig samt uthärdar väl ett fälttågs strapatser.

Vi återge här bilden af den unge officer, löjtnant *E. B:son Lilliehöök*, som här i Sverige under sista tiden nitiskt verkat för denna sak, jämte ett par af hans sanitetshundar iförda sin fältrustning.

Denna utrustning, som dock endast i nödfall bäres af hunden, är tillverkad af lätt bomullstyg och består hufvudsakligen af tvänne väskor, hängande på hvardera sidan om ryggen, samt öfver bogarna ett hoprulladt täcke. I väskorna förvaras förfrisknings- och förbandsmedel samt mat åt hunden. Denna föda är afsedd att gifvas djuret, då ej annan å orten kan uppbringas eller tid därtill saknas. Det hoprullade täcket användes till hunden, då han vid en bivack under snö eller regn måste ligga ute.

Att dylika sanitetshundar under fältförhållanden verkligen motsvara de på dem ställda förhoppningarna, framgår af meddelanden från nuvarande rysk-japanska kriget. Ganska snart efter krigets utbrott funno sjukbärarne att det öfversteg deras förmåga — äfven med de största ansträngningar — att i tid bringa alla sårade hjälp. Flere olika försök gjordes för att afhjälpa denna sak, men alla visade sig utan större betydelse, till dess att från Tyskland sanitetshundar infördes. I tyska armén finnas nämligen redan och öfvas årligen nya hundar för denna tjänst. Genom kejsarinnan Alexandra af Ryssland anskaffades nu flere sådana till uppsökandet af sårade och dessa hundar sändes till krigsskådeplatsen, hvar hund med sin särskilda vaktare samt dessutom för hvar tredje hund en

LÖJTNANT E. B:SON LILLIEHÖÖK MED ETT PAR AF SINA SANITETSHUNDAR.

öfvervaktare. Å järnvägen fraktades de i särskildt därtill inrättade vagnar. Allt detta gjorde, att de vid framkomsten till Mandschuriet befunno sig i utmärkt "kondition".

Ganska snart efter deras framkomst till krigsskådeplatsen fingo de tillfälle afgifva prof på sin användbarhet. Enligt bref från armébefälet ha sanitetshundarne gjort den ryska armén mycket stora tjänster, och hundratals ryska soldater ha genom dem blifvit funna på platser, där sjukvårdssoldaterna ej skulle ha kunnat upptäcka dem.

Efter hvad vi förnummit är afsikten att få till stånd en förening för dessa hundars införande i Sverige. Det är att hoppas, att upphofsmannen till denna idé bereder rätt för en hvar svensk medborgare — man eller kvinna — att få ingå i denna förening. Vi tro oss icke säga för mycket, om vi förespå att många af våra läsarinnor i så fall genom något årligt bidrag med stort nöje skulle understödja denna vackra och för hela landet välsignelsebringande idé.

FRÅN DET UPPRORISKA BAKU.

STADEN BAKU, hvilken i dessa dagar är tummelplats för ett upprorsförsök af mycket allvarlig art, ligger vid Kaspiska hafvet och var en gång hufvudstad i ett stort rike. Det har fått sitt namn af det persiska ordet badkupé — vindberget, den stormiga staden, till följd af de starka nord- och nordvästvindar som rasa här. Staden, som är byggd amfiteatraliskt från stranden, är numera Kaspiska hafvets viktigaste handelsplats och räknar öfver 112,000 invånare. Vid mitt besök där förde man mig först till den nya staden, hvilken ej erbjuder något synnerligt intresseväckande — ett försök att efterhärma europeisk stil med breda boulevarder, modärna hus och västerländska butiker och varor. Efter hvad jag kunde finna, var befolkningen här öfvervägande tysk och de tatarer och armenier, som ströko fram utmed gatorna, tycktes känna sig nästan lika främmande som vi. Så fort som möjligt begåfvo vi oss till den gamla staden och befunno oss nu i ett virrvarr af smala gator, som knyta sig omkring en uråldrig fästning. Den mest orientaliska prägeln där företer den s. k. svarta raden, en basar, där allt upptänkligt säljbart ligger utbredt som lockbete för köplystna. Utefter den tjocka, smutsiga muren sitta infödingarne med korslagda ben och förfärdiga sina varor. Antagligen bo de innanför denna mur, ehuru mitt öga ej kunde upptäcka ett fönster eller en glugg eller något som helst, som tydde på människoboning. Tatarerna ha nämligen aldrig fönster åt gatan eller vägen på sina bostäder, emedan de frukta, att någon förbigående man genom fönstren kunde få se deras kvinnor obeslöjade. Med utomordentlig skicklighet och snabbhet utförde de här, hvar och en sitt arbete. Särskildt erinrar jag mig en perser, som gjorde filigransbroscher, en annan, som väfde silfverband, hvilka med stor förkärlek nyttjas öfver hela Ryssland som skärp, och en arab, som broderade med guldtråd på siden. Alla ropade de till oss att stanna och köpa, och vi lydde ibland båda, ibland blott den första uppmaningen. De prisade för oss turkosernas förmåga att skydda mot allt ondt, de tolkade mossagaternas trollkraft att bringa lycka och besvuro oss att ej försumma det tillfälle, som förde sådana i vår väg. Svarta raden var trång och smutsig, och det ansågs ganska riskabelt för en främling att gå här utan skydd. Mohammedanerna hysa en blandning af fruktan och förakt för de kristne, hvilka de anse som inkräktare på deras fäderneärfda land.

Från svarta raden kommo vi till en butik, som ägdes af en ättling till profeten. Han mottog oss med värdig hjärtlighet och bjöd oss sitta ned. Sedan vi talat hit och dit och beundrat hans rödfärgade skägg — ett hederstecken att han vallfärdat till Mekka, började vi se på de varor vi önskade köpa. Under samtalets gång minskade han de utsatta prisen med tre fjärdedelar, och då han under många lyckönskningar öfverräckte till oss det vi köpt, skedde det med så förnäm höghet, som om han tilldelat oss en furstlig orden.

Vi fortsatte vår väg genom smala gator, utefter hvilka husen stå som hvitrappade murar och där blott en och annan åsnedrifvare och några mörka trasiga barnungar syntes. Husen voro byggda med platta tak och upptill konstfullt utsirade. Här och där funnos äfven järngaller i muren, antagligen ett slags fönster, sällsynt vackert arbete i morisk stil. Ibland kunde man få se husen upptill sammanbundna genom en öfverbyggnad, och somliga hus voro äfven försedda med en balkong, där kvinnorna bakom sitt dok tillätos att betrakta gatulifvet.

SVENSK SANITETSHUND I VERKSAMHET.

RYSKA SANITETSHUNDAR I VERKSAMHET.

1.

2.

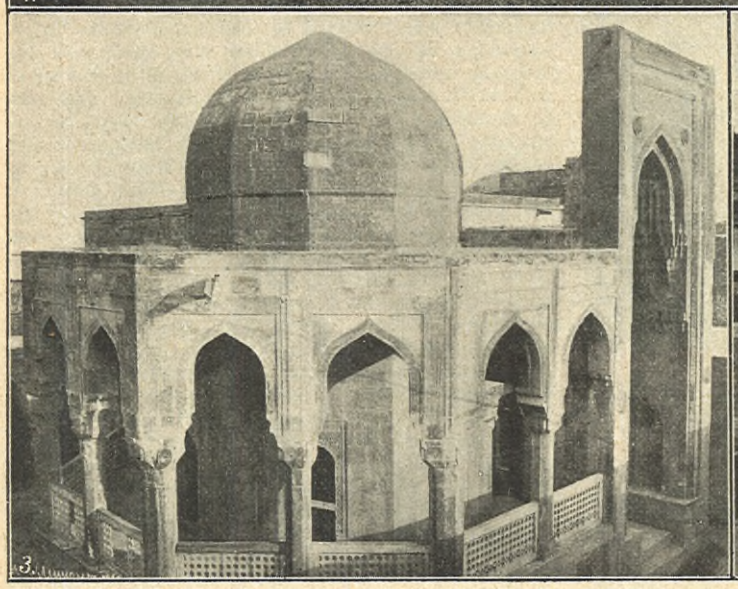

3.

4.

BILDER FRÅN DET UPPRORISKA BAKU. EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER. 1. BAKU FRÅN HAMNEN. 2. EN BRINNANDE PETROLEUMKÄLLA. 3. KHANBRUNNEN. 4. DEN TATARISKA ARBETARSTADEN VID BALAKHANY.

"Får en tatarkvinna aldrig visa sig obeslöjad för någon annan man än den, hvars hustru hon är?" frågade jag.

"Egentligen inte," svarade en af herrarne i sällskapet, "men häromdagen mötte vi likväl en kvinna, som gick med uppvikt dok. Vi förebrådde henne att hon ej släppte ned det i samma ögonblick, hon fick se oss, och vet ni, hvad hon svarade?" "Nej". — "För män af min stam beslöjar jag mig, men ej för kristna hundar!" Vi gingo för att bese "Jungfrutornet" — Kis-kale — hvilket leder sitt ursprung långt tillbaka i forntiden, och vid hvilket många sägner knyta sig. Nu användes det till fyrtorn och som signalflagga till främmande krigsfartyg. Vår plan var att direkt härifrån besöka fästningen med Abbos den stores märkvärdiga palats. Visserligen skulle det månghörniga tornet — ett af Väst-Asiens underbaraste byggnadsalster — ligga i ruiner, men där fanns mycket annat, som det lönade sig att utstå strapatser för att se. Efter en långvarig underhandling med fästningens kommendant fingo vi en trupp kosacker som eskort dit upp. Hvad dessa kosacker skulle skydda oss mot, har jag aldrig fått klarhet uti. De enda lefvande varelser jag såg utefter den branta, heta vägen var några ödlor, som sprungo mellan stenarne, och utanför, uppe vid själfva fästningen, lågo sofvande kosacksoldater på vakt. — Det rasslade och gnisslade, då man stötte upp den konstfullt utsirade porten här, innanför hvilken glänsande världshistoriska minnen sofvo sin tusenåriga sömn. Först drogos mina ögon till en rund sal, liksom urgräfd ur ett enda klippstycke och med underbart uthuggna fönster och dörrar.

Här, sade man mig, hade Abbos den store och hans efterträdare haft sina sittningar. Den var uppförd af kalkstenar, hvilka sammanfogats så skickligt, att ingen kunde upptäcka, hvar detta blifvit gjordt. Ett stycke från sittningssalen låg Khanbrunnen, ur hvilken man upphämtar världens bästa dricksvatten.

Sedan vi förgäfves letat efter haremsbyggnaden och enat oss om, att den måste ha varit vid en lutande mur med minimala fönster, återvände vi till Svarta staden.

På vägen hit ut visade man oss den protestantiska kyrkan, uppförd till största delen genom svenskarnes bidrag. Den tyske pastorn, som predikar här, är förpliktigad att hvarannan söndag predika på svenska språket. Svarta staden ser med sina höga grå murar ut som en enda jättelik fästning. Murarne äro nödvändiga som skydd mot eldfara, sade man mig, och inom dem resa sig de storartade Nobelska fabriksanläggningarna. Marken var öfverallt oljig, luften var oljig och hvad man än åt eller drack, hade det en stark bismak af fotogen. Svenskarne här tyckas ganska fort vänja sig vid detta och trifvas utmärkt. Det råder en stark sammanhållning bland dem och hvar och en söker i sin mån bidraga till att göra den gemensamma vistelsen här ute så angenäm för kolonien som möjligt. Man spelade teater, anordnade konserter och föreläsningar, ja, till och med en folkdansklubb talade man om som existerande i denna gräsliga värme. De yngre ingeniörerna beskrefvo som ett af sina hufvudnöjen de utflykter, som de under fridagarne kunde göra till tatarbyarne rundt omkring. En stor del af arbetarne vid Nobelverken så väl här som vid det ett stycke längre bort belägna Balakhany utgöres af tatarer och armenier. Några ha med sina familjer flyttat in i de af Nobelbolaget uppförda arbetarbostäderna, andra ha familjen i fädernebyar och bo själfva inom arbetsområdet i en präktig barack. Arbetarbostäderna syntes mig så inbjudande, som det var möjligt att få dem på en sådan ort. Hvarje familj hade ett stort rum och kök jämte en afbalkad balkong. I den proklamation de vid strejken kort före jul tillställt Nobelbolaget såg jag att de utom förhöjning — deras dagspenning varierar allt efter arbetets beskaffenhet mellan 60 kopek till 4 rubel — och minskad arbetstid från 10—8 timmar begärt elektriskt ljus och vattenledning in i sina bostäder samt bränsle hemburet. Hvad vattnet beträffar faller det sig ganska svårt att uppfylla denna fordran, emedan man i Baku ej kan få vatten annat än ur tämligen långt bort belägna brunnar. För vården om de sjuka har Nobelbolaget låtit uppföra tidsenliga och förstklassiga sjukhus — äfven kolerabaracker — samt anställt fyra läkare oah sköterskor. Arbetarne fordra nu, att om de ej blifva bättre på platsen, bolaget skall bekosta dem resa och vistelse å annan ort in- eller utrikes. Både armenier och tatarer hade ord om sig att vara rätt goda arbetare — till och med de, som utbytt det romantiska röfvaryrket mot det regelbundna fredliga arbetet här. Förr lär det ej ha varit sällsynt, att kassören på likviddagarne var utsatt för öfverfall, ja, en gång bröt sig en röfvarskara in just som han var sysselsatt med penningutdelning, och bolaget måste af ryska regeringen hyra en trupp kosacker som skydd. Men på senare tider ha röfvarne inskränkt sig att utöfva sitt handtverk mot de resande, som våga sig upp i bergen.

IDA BÄCKMANN.

Köp Venersborgs BALSKOR!

Bästa svenska fabrikat.

Lättal Elegantal Hållbaral

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af

Aktiebolaget A. F. CARLSSONS Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i landet.

Ett pris af
Femtusen (5,000) kronor

är i Iduns nya litterära pristäfling utfäst **för den bästa svenska originalromanen** af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Täflingstiden utgår den 30 juni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun n:r 41 för föregående år.

Alla våra författare och författarinnor inbjudas att deltaga!

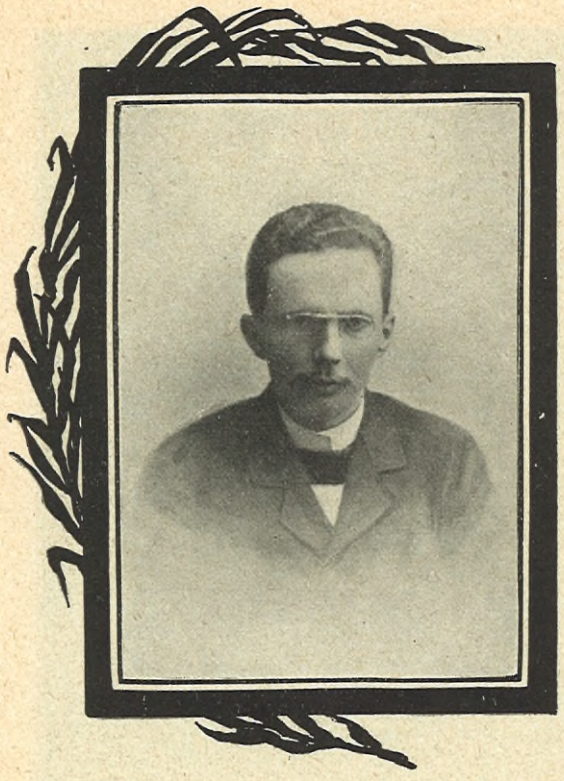

GUNNAR HAZELIUS.

I SLUTET af förra veckan afled härstädes efter en kort tids sjukdom fil. licentiaten Gunnar Hazelius, Skansens unge och nitiske vårdare, som alltsedan sin berömde faders, dr Artur Hazelius, bortgång år 1901, haft sig det ansvarsfulla värfvet anförtrodt att upprätthålla Skansens traditioner.

Gunnar Hazelius var Artur Hazelii enda barn och föddes i Stockholm den 17 mars 1874. Hans moder hette Sophia Grafström. Efter fullbordade skolstudier blef han student 1893 i Uppsala samt aflade där 1896 filosofie kandidat- och 1901 filosofie licentiatexamen. Hans planer att härefter få ägna sig åt den lärda och akademiska banan afbrötos genom faderns bortgång, och allt sedan dess har Gunnar Hazelius tillhört Skansen, hvarjämte han någon tid äfven varit intendent vid Nordiska muséet.

Under sin Uppsalatid var Gunnar Hazelius den ledande själen i föreningen Heimdal, och afslutningen af hans Heimdalstid bildade studenternas folkbildningsmöte 1901. Starkt politiskt intresserad, särskildt i försvarsfrågan, gaf han upphof till flere politiska diskussioner, hvilka bildade en brännpunkt för den samtida studentgenerationens politiska lifaktighet.

Af faderns bestämda vilja kallad till ledningen af Skansen, mottog han värfvet med blicken fast riktad mot det mål, som den genialiske grundläggaren uppställt. Då det blef beslutadt om inredningen af nybyggnaden på Lejonslätten, ansåg han, att utförandet däraf borde anförtros åt annan person. Detta tillika med att han på sin intendentsplats kände sig hindra utnämningen af en gemensam styresman för hela Nordiska museet, som Artur Hazelius i sitt testamente så ovillkorligt påyrkat, orsakade hans afsägelse. Emellertid bibehöll han en lång tid framåt provisoriskt ledningen af Skansen, liksom han ock mottog en plats i museets styrelse.

Som människa var han det personifierade allvaret, anspråkslösheten och plikttroheten, och djup är sorgen främst hos hans unga maka, sedan hos den stora vänkrets, som i Gunnar Hazelius lärt skatta den ideelt anlagde mannen med de höga synpunkterna och det rika hjärtat.

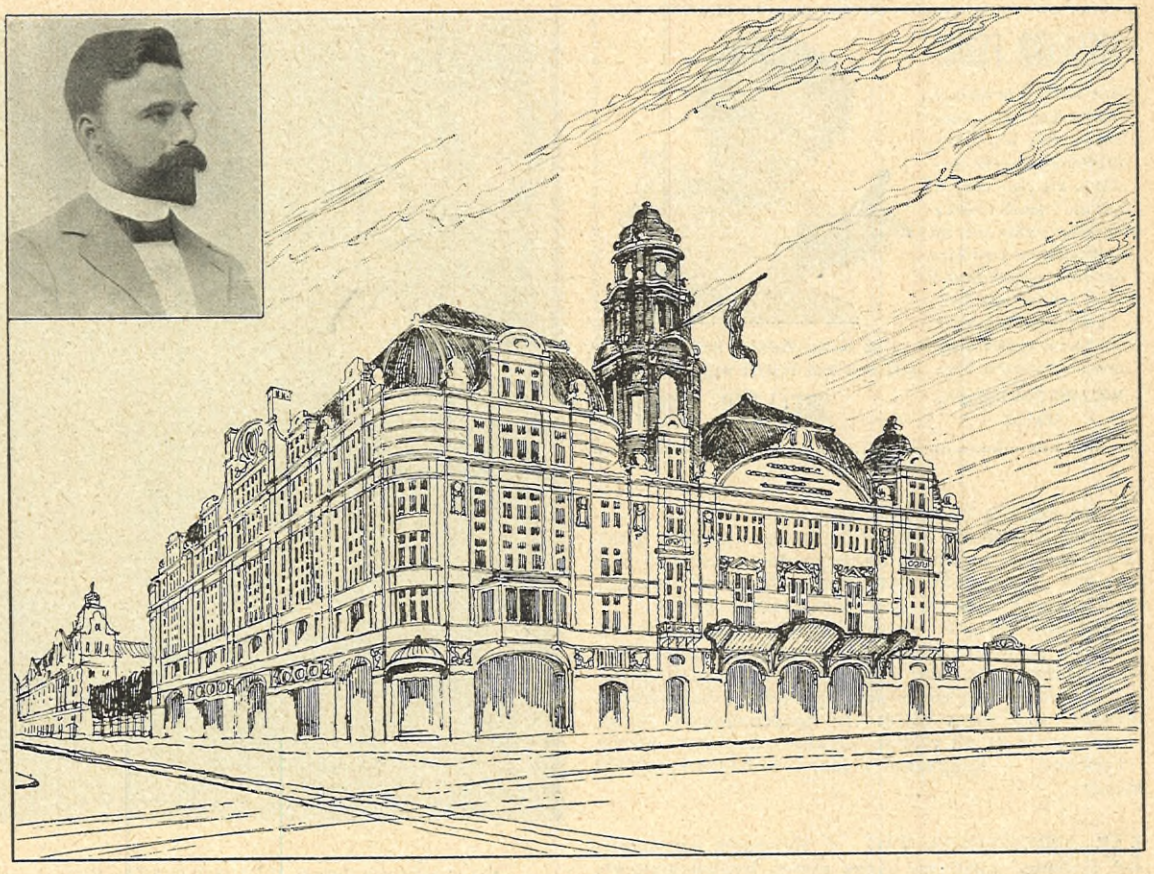

DEN NYA VASATEATERN OCH DESS ARKITEKT A. ANDERBERG.

UR DAGSKRÖNIKAN.

DEN NYA VASATEATERN. Vår stockholmska teaterpublik får inom en öfverskådlig framtid igen sin kära teater vid Vasagatan, ehuru i en ny och modern form. Som bekant håller nämligen grosshandlaren Isaak Hirsch på att å den s. k. Viklundska tomten vid Vasagatan uppföra dels ett 5-våningars affärspalats, dels en teater, hvilken senare får sin hufvudfasad åt Kungsgatan.

Teatern, som disponerar öfver två tredjedelar af den stora tomten, skall upptaga parkett, byggd i likhet med k. teaterns, således med utgångar endast från sidorna, samt två rader och beräknas bereda platser för 1,200 personer, däraf 400 på parkett.

Hvad inredningen i öfrigt beträffar, kommer den gifvetvis att rycka fram i första ledet bland nutidens teatrar

Teatern är för en tid af 10 år från och med den 1 oktober 1906, då allt skall vara klappadt och klart, förhyrd af direktör Alb. Ranft mot ett årligt hyresbelopp af 80,000 kr.

Affärspalatset, som uteslutande upptager butiks- och kontorslokaler, får sin hufvudfasad åt Vasagatan. Det beräknas vara fullt färdigt på våren 1906.

Kostnaderna för det hela, inklusive tomten, beräknas komma att gå till cirka 2 millioner kronor. Vi meddela i dagsnumret en exteriör af det blifvande teaterpalatset, visande detsammas fasader åt såväl Vasasom Kungsgatorna. Äfven meddela vi porträtt af byggnadens skapare, arkitekten A. Anderberg, som förut gjort sitt namn bekant genom uppförandet af vårt nya operahus.

DEN NYA DÔMEN i Berlin. Svenskar, som under de senare åren gästat Berlin, ha kunnat iakttaga den ofantliga tempelbyggnad, som, omgifven af ett nät af byggnadsställningar, vuxit i höjden i närheten af det kejserliga slottet. Det är rikshufvudstadens nya protestantiska domkyrka, hvilken högtidligen invigdes för sitt ändamål den 27 i förra månaden. Som representanter för Sverige närvoro ärkebiskopen samt domprostarna P. Eklund i Lund och J. E. Berggren i Uppsala.

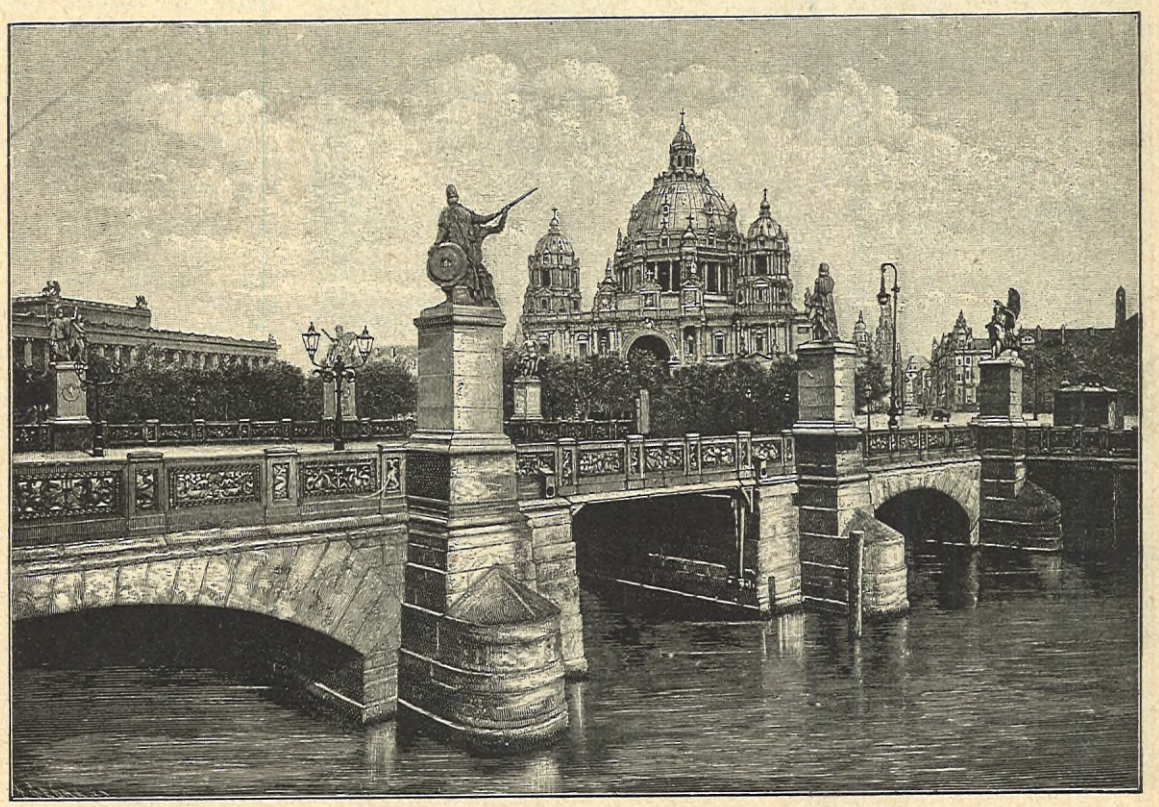

DEN I DAGARNE INVIGDA NYA DOMKYRKAN I BERLIN.

MELLINS FOOD

bör användas såsom ersättning för modersmjölk, allt ifrån födelsen och utan farhåga, att den skall i någon grad verka skadligt icke ens på späda barn. Den kan gifvas omväxlande med modersmjölken.

Prof samt broschyr om barns uppfödning gratis & franko från

MELLINS FOOD Depot,
Malmö.

"Jag heter Kenny, är 3 år gammal och har blifvit uppfödd med

MELLINS FOOD".

Den mäktiga byggnaden är uppförd efter ett af arkitekten Raschdorff uppgjordt förslag; stilen är inspirerad af den italienska högrenässansen och gör med sin rika skulpturala utsmyckning och sin 76 meter öfver marken stigande kupol och festligt intryck.

Det nya templet är ock ämnadt att i storlek och prakt bli en medtäflarinna till de katolska stiftsstädernas ståtliga katedraler och på samma gång hugfästa sin kejserlige byggherres såväl personliga och kyrkliga intresse som hans pietet för hohenzollrarnas länge närda planer på ett väldigt monument åt protestanterna i Tyskland. — Byggnaden kostar i sin helhet 9,000,000 kronor.

DE ARBETSLÖSAS TÅG UTANFÖR KUNGL. SLOTTET I KRISTIANIA. N. SKARPMOEN FOTO.

DE ARBETSLÖSAS TÅG. I Kristiania har arbetslösheten varit stor denna vinter, hvilket gjort att svält och umbäranden af mångahanda slag drabbat hundratals arbetarhem i Norges hufvudstad. En dag i förra veckan samlades en till flere tusen personer uppgående skara af arbetslösa och tågade upp till slottet, där arbetarnes deputation hade företräde hos kronprinsen-regenten och för denne klagade sin nöd. Kronprinsen-regenten mottog de delegerade mycket vänligt och lofvade att i samråd med regeringen taga i öfvervägande, hvad som kunde göras för att afhjälpa arbetsbristen.

Vi meddela i dagsnumret en gruppbild af det imponerande arbetartåget, tagen utanför slottet af vår specielle Kristianiafotograf.

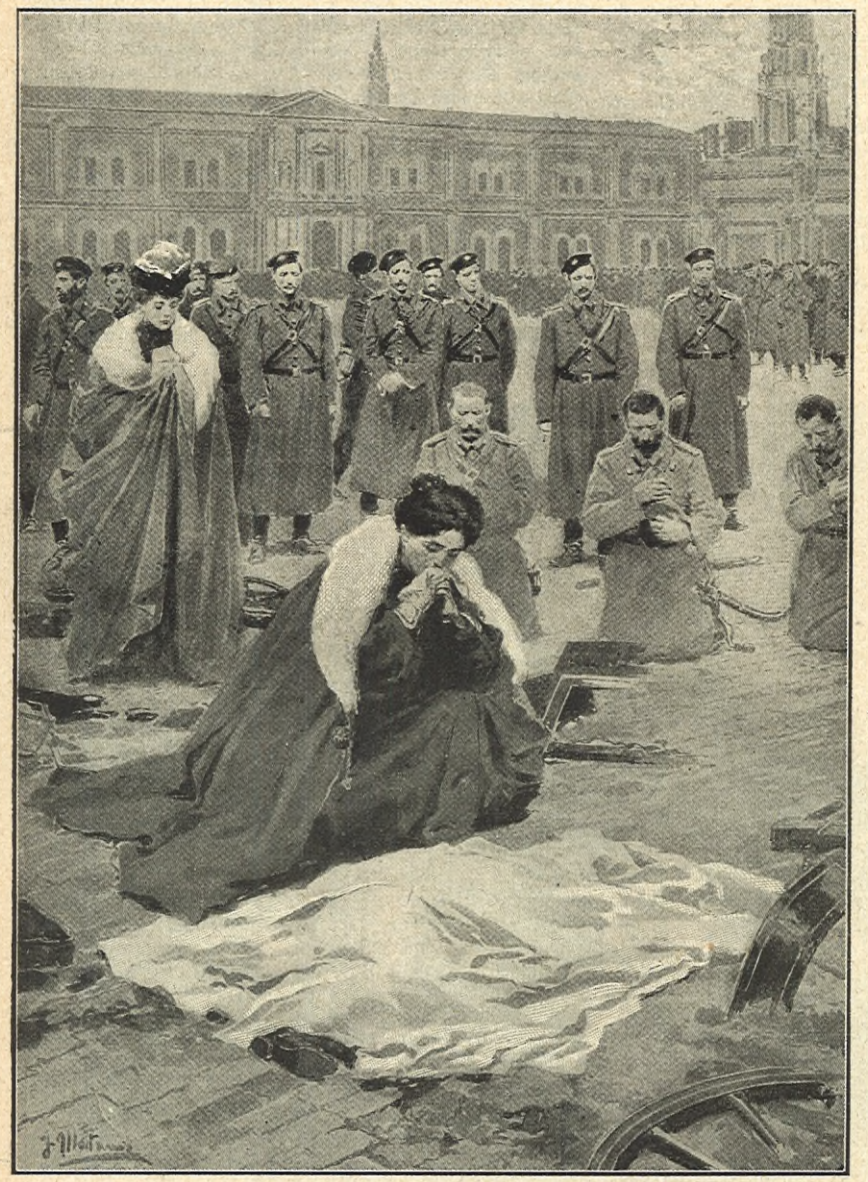

STORFURSTINNAN ELISABETH PÅ ATTENTATSPLATSEN I MOSKWA VID LÄMNINGARNA AF SIN MÖRDADE MAKE.

EN ÅTTIOÅRIG KONSTNÄR. Den svenske målaren Ferdinand Fagerlin, sedan många år bosatt i Düsseldorf, fyllde för ej längesedan 80 år. Han åtnjöt på sin tid europeiskt rykte som genremålare, och hans taflor ha glänst och vunnit stora utmärkelser på 1860-och 70-talens konstutställningar både här hemma och utomlands. Den tidens konstkritici loforda hans väl afvägda kompositioner och hans skarpa karaktäriseringsförmåga; vidare den tekniska fulländningen, det vårdade och eleganta målningssättet, den varma och mogna färgen samt tecknningens orubbliga fasthet. Ett par af hans yppersta dukar, "Svartsjuka" och "Frieriet" tillhöra vårt Nationalmuseum.

F. G. MALMBERG †. Den 18 februari afled efter någon tids sjuklighet öfver läraren vid Tekniska skolan i Stockholm, ciselören *Frans Gustaf Malmberg*, något öfver 60 år gammal.

Med honom bortgick en af våra främsta och skickligaste artister inom guldsmedskonsten, såväl hvad beträffar rika naturanlag och gedigna kunskaper som praktisk yrkesskicklighet. Efter studier vid konstakademien i slutet af 1860-talet vistades han med statsstipendium åren 1869—70 i Paris för vidare konstnärlig utbildning i sitt fack och har sedermera flere gånger vistats utrikes i samma syfte. År 1874 anställdes han såsom öfverlärare i ciselering och gravering vid Tekniska skolan, i hvilken egenskap han utbildat många skickliga elever, bland dem äfven ett stort antal kvinnliga. Vid Guldsmedsaktiebolaget i Stockholm var han sedan år 1881 anställd såsom ciselör och artistisk ledare och har under denna sin verksamhet utfört åtskilliga vällyckade ritningar till konstföremål inom branschen, äfvensom praktiskt handhaft deras utarbetande. Bland dessa arbeten må nämnas ett drakskepp i silfver till konungaparets silfverbröllop samt ett par ljusstakar i samma metall till industriutställningen 1897, hvilka numera äro införlifvade med Nationalmusei samlingar. Genom föredrag i Slöjdföreningen samt genom öfversättningar och bearbetningar af utländska fackskrifter har han ytterligare häfdat sin rangplats inom yrket.

F. G. MALMBERG.

Såsom människa ägde han en särdeles nobel karaktär, sympatisk och anspråkslös. Hans fina och ädla väsen skall såsom ett ljust minne länge kvarlefva icke blott hos hans närmaste, utan för visso äfven hos alla andra, hvilka haft lyckan att komma i beröring med honom!

FRÅN ATTENTATET PÅ STORFURST SERGIUS meddela vi i dagsnumret en teckning, framställande den hjärtslitande scen, då den mördades maka, storfurstinnan Elisabeth, underrättad om katastrofen, skyndade ut till skådeplatsen för den sorgliga händelsen och, upplöst i tårar, knäböjde vid de i hast hopsamlade lämningarne af makens sönderslitna kropp.

DEN SVENSKE DÜSSELDORFMÅLAREN FERDINAND FAGERLIN SOM I DAGARNE FYLLT 80 ÅR.

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs.! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs.!

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

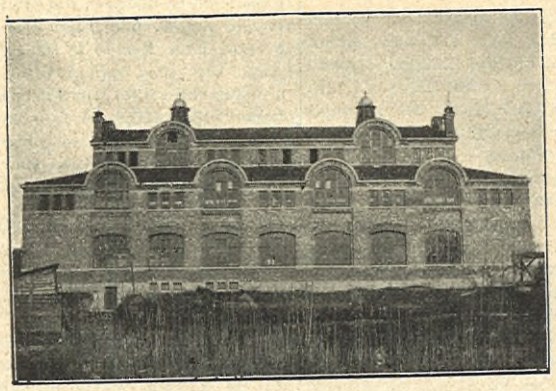

LANDTBRUKSAKADEMIENS NYA MUSEIBYGGNAD VID FRESCATI.

EN NY MUSEIBYGGNAD. Ute på Experimentalfältet vid Frescati har Kongl. Landtbruksakademien låtit uppföra sin nya museibyggnad, hvilken nu är färdig och dit alla samlingar från museets gamla lokal Luntmakargatan 4 inom kort skola flyttas.

En exteriör af museibyggnaden återgifves här ofvan.

Till prenumeranter å Idun Fänrik Stål-upplagan 1904.

Vi få härmed meddela att behöfliga kompletteringsark till Fänrik Ståls Sägner måste rekvireras före den 15 mars, då vi efter denna tid icke längre disponera öfver sådana. Priset är 25 öre pr ark.

Stockholm den 15 febr. 1905.

Iduns Expedition.

MÄRTHA OHLSON

är ett namn, som i många år varit synligt å en hel del konsertgifvares program här i hufvudstaden och någon gång äfven i landsorten. Nästan alltid har det varit som ackompagnatris hon uppträdt, och som sådan har hon allt mer och mer förstått att draga publikens uppmärksamhet till sig. Att ackompagnera väl är en konst, som så få förstå. Till dessa få hör fröken Ohlson. Hon besitter i hög grad förmågan att inträngа i ett tonverks alla detaljer och förstår till följd häraf att vid ackompagnemanget i uttryck och skiftningar underordna sig den hon ackompagnerar.

Men att hon äfven innehar sådana egenskaper, att hon kan uppträda som solist på sitt instrument, visade hon på den konsert, hon gaf härstädes den 22 sistl. februari, där hon särskildt i Emil Sjögrens sonat n:r 2, a-dur op. 44, och Chopins Andante och Polonaise visade sig som en mycket solid pianist. Och om hon ej i allo gick fullt ut med Beethovens sonat i e-dur op. 2, kan man ej förtänka henne, så mycket mindre, som denna sonat just icke hör till mästarens tacksammare.

Fröken O. genomgick härvarande musikkonservatorium åren 1886—1893, studerade 1893—99 för hr Lennart Lundberg samt 1899-1900 för den berömde franske pianisten Raoul Pugno. Sedan år 1894 är fröken O. engagerad som pianist vid Arbetarinstitutet, hvarjämte hon ger pianolektioner i musik.

Hon uppträdde offentligt första gången härstädes vid 5 års ålder å en konsert, som dåvarande fröken Mathilda Grabow, nu grefvinnan Taube, gaf till förmån för den lilla musikbegåfvade flickan. Eljes var den ofvannämda konserten fröken O:s första egna konsert. År 1903 beledsagade fröken O. hr Ödmann och fru Hellström på en turné i landsorten.

FRÖKEN MÄRTHA OHLSON. H. HAMNQVIST FOTO.

TOR HEDBERGS »AMOR OCH HYMEN» PÅ SVENSKA TEATERN. SCEN UR TREDJE AKTEN PÅ GREFVE BARCKS LANDTGODS. FRÅN VÄNSTFR TILL HÖGER: REVISOR STUHR (HR RIEGO), GREFVE BORCK (HR KLINTBERG), EVA VILLNER (FRK TORSELL). A. BLOMBERG FOTO.

TEATER OCH MUSIK.

KONSERTER.

PÅ GRUND AF det hårdt anlitade utrymmet i detta nummer kunna vi endast i största korthet omnämna den föregående veckans konserter.

Konsertföreningen gaf på tisdagen en synnerligen lyckad konsert. hvars första afdelning upptogs af tvänne kompositioner af den norske tonsättaren *Chr. Sinding*, som själf anförde desamma. Den första var ett af kompositörens mest betydande tonverk, hans d-mollsymfoni. Dristig och i stort sedt ursprunglig till hela sin läggning visade den sig med sin fylliga instrumentation och sin gnistrande fantasi vara af stort intresse. Visserligen spåras tydliga intryck från Wagner, ja rena citat förekommo, såsom i första satsen från Valkyrian, och det hela framstår som något friskt och storartadt. Efteråt följde samma tonsättares violinsuite i a-moll, där särskildt adagiot, ypperligt utfördt af hr *Aulin*, väckte starkt bifall. Senare afdelningen af programmet upptog Schuberts härliga, tyvärr ofullbordade symfoni i h-moll, som under hr Aulins ledning fick ett förträffligt utförande, frånsedt att andantet togs väl fort. Som slutnummer utfördes en marsch i h-moll af samme tonsättare, ypperligt instrumenterad af Liszt Salongen var fullsatt till sista plats och bifallet ytterst lifligt.

Påföljande fredag gaf hr *Chr. Sinding* en egen konsert, likaledes i Musikaliska akademiens stora sal, som äfven nu var fylld till sista plats. Tonsättaren uppträdde ej själf annat än som hyllningsobjekt. Programmet upptog en nykomponerad stråkkvartett i a moll samt den kända pianokvintetten, båda utförda af Aulinska kvartetten med hr *Stenhammar* vid pianot i den senare kompositionen. Denna blef ock aftonens hufvudnummer och kan säkert räknas till Sindings allra bästa skapelser. Den väckte också mycket starkt bifall. Däremot föreföll stråkkvartetten tämligen matt och innehållsfattig, om man undantager de båda mellansatserna, där tonsättarens bättre egenskaper delvis komma till synes. Programmet utfylldes med några af konsertgifvarens sånger, karaktäristiskt och med öfverraskande väl bibehållen stämma föredragna af fru *Sigrid Schöller*, född Wolf, känd från sitt uppträdande å k. operan härstädes för åtskilliga år sedan. *F. Hbg.*

SVENSKA TEATERN. *Tor Hedbergs* nya fyra-aktsstycke *"Amor och Hymen"*, som på onsdag i förliden vecka för första gången gick öfver Svenska teaterns tiljor, är en konstprodukt af ganska heterogen beskaffenhet. Författaren kallar det själf för komedi — detta väl då taget i den speciellt franska vida bemärkelsen. Efter svenska teaterbegrepp borde det väl snarast nämnas skådespel, med en stark dragning åt det tragiska.

En svensk grefve Borck efter parisiskt Don-Juanmönster, som tröttnat på sina kärleksäfventyr och spelskulder, dimper in i en stockholmsk generalkonsulfamilj, där han tar för sig äldsta dottern, den 20-åriga bachfischen Eva Willner, och hennes millioner in spe. Det unga lammet älskar honom med kritiklös hängifvenhet, men till lön för all hennes ömhet visar han henne immerbadd vargtänderna och — efter några korta ögonblick af vaknande ruelse, som dock genast åter stoppas in med revolvern i skrifbordslådan — släpar han henne vid halsen ända fram till vigselpallen. Hvem blir här hemma klok på en slik grefve, om än han ges aldrig så "schangtilt" af den bygglige hr *Klintberg?* Åtminstone blef icke premièrepubliken det, som man granneligen kunde förnimma.

I gengäld skänkte den fullt och odeladt sin medkänsla åt det sargade unga flickebarnet, som i fröken *Astrid Torsells* händer fick ett rörande skärt och hjälplöst behag. Vid teckningen af denna unga kvinnosjäl och hennes extatiska självuppoffring har författaren nedlagt något af sin bästa konst och slagit in den lappiga väfvens gyllenskimrande tråd: den blomningsrusiga och vemodsfagra tredje akten. Här har stycket sin hjärtrot och lifsnerv, om det nu kommer att lefva. I öfrigt faller det torrt och visset till marken.

J. N—g.

HUSMÖDRAR. Tillsen, att Ni alltid vid inköp af **Hafregryn & Korngryn** erhålla **Hafregrynskvarnen "Sveas"** i London med **Gulmedalj** belönade tillverkningar, förpackade i säckar eller kartonger om 1/1 & 1/2 kilo. Sveas Sundhetsmjöl i hel- eller halfkilopaketer rekommenderas till barn och sjuklingar och samtliga dess tillverkningar utmärka sig för sin goda smak, lättkokthet och renhet. Finnes hos alla välsorterade engrossister och detaljister i hela Skandinavien. **Hafregrynskvarnen SVEA, Ragnar L. Jeansson, KALMAR.**

Tabell öfver näringsvärdet af våra förnämsta födoämnen uttryckt i öre pr kilo: Fläsk 102, Oxkött 48, Rågbröd 54, Hvetebröd 55, Fårkött 62, Torsk 40, Mjölk 87, Korngryn 116, **Hafregryn 153.**

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmodersskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 5—11 MARS. 1905.

Söndag: Kejsarsoppa; stekt filet af sjötunga med remouladesås; stekt kalkon med salader; äpplen med maräng och vispad grädde.

Måndag: Köttkroketter med champignonsås, fruktsoppa.

Tisdag: Ungstekt refbenspjäll med potatis; semlor med mjölk.

Onsdag: Köttsoppa med klimp; kokt helgeflundra med skiradt smör och hackade ägg samt potatis.

Torsdag; Ärter med fläsk; tunna pannkakor.

Fredag: Kalfkyckling med potatis; lingonpäron med grädde.

Lördag: Ärtpuré med rostadt bröd; laxpudding med äggstanning.

RECEPT:

Kejsarsoppa (f. 6 pers.) 1/2 msk. smör, 1 msk. mjöl, 2 lit. stark, klar buljong, 1|2 tsk. salt, 1|6 tsk. cayennepeppar, 1 tsk. socker, 1 dcl. marsala, 2 äggulor, 1 dcl. tjock grädde.

Förlorade ägg: 6 ägg, vatten, salt, 1/2 tsk. ättika.

Beredning: Smör och mjöl sammanfrässas, buljongen påspädes litet i sänder, under flitig rörning och soppan får koka 15 min. Den afsmakas med vinet och kryddorna. Äggulorna och grädden vispas upp och tillsättas i soppan, som därefter upphettas, men får ej koka. Äggen förloras i kokande vatten tillsatt med salt och litet ättika samt serveras till soppan.

Stekt filet af sjötunga (f. 6 pers.) 2 kg. sjötunga, 1 msk. salt, 1 tsk. ättika, 1|4 tsk. hvitpeppar.

Till panering: 3 msk. hvetemjöl, 2 ägg, 1 kkp. fint stötta skorpor.

Till stekning: 1 kg. flottyr.

Beredning: Hufvudet afskäres, inälfvorna urtagas genom halsöppningen och fisken sköljes väl. Fenorna afklippas, fisken fläkes och ryggbenet jämte alla småben borttagas. Det mörka skinnet bortskäres försiktigt, så att köttet ej går sönder och det hvita skinnet skrapas väl. Fisken sköljes därefter och inklappas i en duk. Hvarje fiskhalfva skäres längs efter i 2 fileter. Fileterna gnidas med saltet, ättikan och pepparn och få ligga på hvarandra 1/2 tim. De paneras därefter, d. v. s. vändas först i mjölet, därefter i de uppvispade äggen och sist i de stötta skorporna. Fileterna böra sedan ligga och hårdna 1/2 tim. Flottyren upphettas i en tackjärnspanna, tills en tunn, blå rök stiger upp från ytan, fileterna iläggas och stekas vackert gulbruna på båda sidor. De uppläggas på gråpapper, så att flottyren får afrinna.

Fisken upplägges därefter på bruten servett, garneras med citronskifvor och små kokta potatisar. Den serveras med remoulade-sås.

Remoulade-sås (f. 6 pers) 2 äggulor, 1/2 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 4 msk. fin matolja, 3 hårdkokta äggulor, 2 små ättiksgurkor, 1 msk. kapris, 2 tsk. grön senap, 2 msk. dragonättika eller vinaigre, 1 1|2 msk. beefsås, 2 dcl. tjock grädde.

Beredning: Äggulorna röras med saltet och hvitpepparn i 15 min. Matoljan tillsättes droppvis under jämn rörning, därefter de hårdkokta och passerade äggulorna, ättiksgurkorna och kaprisen, stötta i stenmortel och passerade samt den gröna senapen. Dragonättikan eller vinaigre'n nedröras litet i sänder, likaså beefsåsen. Sist tillsättes den till hårdt skum slagna grädden och såsen afsmakas noga.

Den serveras till stekt fisk eller kött.

Stekt kalkon (f. 6 pers.) 1 kalkon (3 1|2 kg.), 2 mandelbröd, 2 msk. smör, 1 kkp. mjölk, 1/2 msk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 2 hg. späck.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.), 1 lit. svag buljong eller kokande vatten.

Sås: 1 1|2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. hvetemjöl, köttsky, 1|2 dcl. tjock grädde.

Beredning: Kalkonen plockas och svedes öfver sprit- eller gaslåga samt putsas mycket väl. Den uppskäres och inälfvorna tagas ur, fötterna skäras af vid knäleden, hals och vingar huggas af. Muskelmagen uppskäres och sköljes väl tillika med hjärtat och lefvern. Kalkonen tvättas väl in- och utvändigt med ljumt vatten, hvarefter den torkas och ingnides med kryddorna. Mandelbröden bestrykas med smöret, doppas i mjölken och instoppas i kalkonen, som därefter sys igen, uppsättes och belägges med tunnt skurna späckskifvor, hvilka fastbindas med segelgarn, förut doppadt i kokande vatten. Smöret smältes i en stekgryta, kalkonen iläggas med bröstet upp, muskelmagen, hjärtat och lefvern läggas likaledes i grytan, och litet af den kokande buljongen tillsättes. Kalkonen får därefter steka med tätt slutet lock omkr. 2—3 tim., under det den öfveröses hvar tionde minut, vändes och spädes litet i sänder.

Kalkonen skäres och garneras med grönsalad och brynt potatis.

Köttjusen silas och skummas noga. smör och mjöl sammanfrässas, köttjusen tillsättes litet i sänder, hvarefter såsen får koka 10 min., den tjocka grädden tillsättes och såsen får ett uppkok samt afsmakas.

Äpplen med maräng (f. 6 pers) 1 1|2 kkp. krossocker, 5 dcl. vatten, 10 stora goda äpplen.

Maräng massa: 3 ägghvitor, 6 msk. socker.

Beredning: Af sockret och vattnet kokas en klar lag. Äpplena skalas, skäras i stora klyftor. Läggas direkt i sockerlagen för att bibehålla sin färg och kokas därefter klara. De upptagas med hålslef, läggas på ett fat att kallna och lagen hopkokas.

De uppläggas därefter pyramidformigt på ett fat, som tål ugnsvärme och lagen hälles öfver. Ägghvitorna vispas till hårdt skum, vispningen fortsättes 1/4 tim. och sockret nedröres försiktigt. Maräng massan spritsas därefter genom krusig strut eller blecktratt öfver frukten och fatet insättes i svag ugnsvärme. Då maränger är torr och fått ljusgul färg, uttages den, får kallna och serveras med vispad grädde eller vaniljsås.

Köttkroketter (f. 6 pers.) 1 lit kokt eller stekt kött, 2 1/2 msk. smör (50 gr), 4 msk. mjöl, 4 kkp. buljong, salt, hvitpeppar, 1 äggula.

Till panering: 2 ägg, 2 kkp. stötta skorpor.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: Köttet skäres i fina tärningar. Smör och mjöl sammanfrässas, buljongen påspädes och såsen får koka 10 min., köttet iläggs och stufningen får ett uppkok, hvarefter den afsmakas med kryddorna, och ägg gulan tillsättes. Massan utbredes på ett flatt fat att kallna. Af köttmassan formas aflångt runda kroketter. De rullas i stötta skorpor, doppas i de uppvispade äggen, och rullas åter i stötta skorpor, hvarefter de få stå och stelna 1 tim Flottyren upphettas och när en tunn blå rök stiger upp från ytan, nedläggas kroketterna, och få koka gulbruna, då de uppläggas på gråpapper att afrinna. De garneras med persilja och serveras med champignonsås.

Semlor (12 st.) 1|2 lit. oskummad mjölk, 1 kg. hvetemjöl, 1|2 hg. prässjäst, 2 hg. smör, 1 1|2 kkp strösocker, 1 ägg, 20 gr. sötmandel, 5 bittermandlar.

Beredning: Mjölken ljummas och jästen utröres med 1 tsk. socker och 1 kkp. af mjölken, 750 gr. af mjölet slås i ett djupt fat och den ljumma mjölken tillsättes litet i sänder, under flitig rörning, jästen nedröres och degen arbetas tills den blir smidig och blank, då den sättas att jäsa till sin dubbla storlek. Smöret och sockret röres tills det blir hvitt och inarbetas i den uppjästa degen, jämte det vispade ägget och den skållade samt rifna mandeln. Mera mjöl tillsättes, om så behöfves och degen får åter jäsa till sin dubbla storlek. Den arbetas därefter på bakbordet och delas i 12 delar, af hvilka bakas semlor, som läggas på väl rengjorda och smorda plåtar. Då semlorna äro väl uppjästa, gräddas de i god ugnsvärme och fyllas med mandelmassa, när de äro fullkomligt kalla.

Gif barnen den bästa näring och de växa upp till friska och starka människor.

Gif vuxna den bästa näring och de förblifva friska intill sena ålderdomen.

Använd därför endast

Gyllenhammars patenterade hafregryn, hafremjöl

som fås i hvarje välsorterad speceriaffär.

Aktiebolaget Göteborgs Ris- & Valskvarn.

Lagermans BAKPULVER

"Tomten"

är erkändt

bästa jäsningsmedlet

vid all slags finbakning.

Ingen jäsning före gräddningen i ugnen behöfs vid användande af Lagermans Bakpulver "TOMTEN".

Solfjädrar

största urval,

Bennström & Jansson

Paraplymagasin,

45 Regeringsgat. 45,

STOCKHOLM.

LEDIGA PLATSER

Remington

Institut för undervisning i Maskinskrifning och Stenografi. Karduansmakaregatan 1, Stockholm.

Flicka el. änka, ej öfver 35 år, med någon bildning, van att sköta ett enkelt hem, sökes att fr. d. 1 mars förestå änklingshem. Svar åtföljdt af rek., uppgift å lönevilkor o. ålder samt fotografi, sändes till "Tjänsteman", adr. Iduns exp., Stockholm.

En anspråkslos, frisk o. barnkär bättre flicka, med vana vid små barns vård, erhåller den 1 april plats, att, såsom medlem af familjen vara behjälplig med skötseln af 3:ne mindre barn samt sömnad. Svar jämte fotografi, samt löneanspråk o. rek. sändes inom 14 dagar till "Landtegendom", Ransta p. r.

Klädningssömmerska

med fint och angenämt sätt samt särdeles god smak, hälst någon som haft egen förstklassig syatelier, erhåller förmånlig anställning i en af landets förnämsta affärer. Svar under adress

Aktiebolaget Lundbergs Kappfabrik, Helsingborg.

Barnkär flicka,

som vill åtaga sig skötandet af två barn 7—8 år gamla, ssmt kunnig i sömnad o för öfrigt hjälpa till med förefallande göromål, önskas till den 24 april Svar med fotografi till Lagmansholms egendom, **Lagmansholm.**

En bättre, anspråkslös flicka, van vid arbete, erhåller plats hos Svensk familj, bosatt i Amerika, för att gå frun i huset tillhanda Fri öfverresa samt 10 dollars per månad. Vidare meddelar fru I. Uggla, Kristinelundsgatan 11, Göteborg.

Barnjungfru ej under 25 år, barnkär, renlig samt kunnig i sömnad erhåller plats från och med den 28 april, för att sköta en 2 års gammal flicka, hos kaptenen vid Kungl. Flottan, Sten Feychting, adr. Karlskrona

En engelska önskas för två barn omkr. 12 och 7 år. Svar till "Comfortable Home", Iduns exp.

För sommaren

finnes plats hos ungt par för en enkel bildad flicka (helst musikalisk) som hjälp och sällskap, bör vara kunnig i handarbete. Svar märkt "Villa vid hafvet", Iduns exp.

En flicka

med undervisningsvana i vanliga skolämnen, språk, musik och sång, erhåller plats genast, att vara behjälplig med läxläsning för 2:ne flickor om 10 å 13 år, samt en gosse om 8 år. hvilka gå i privat- och småskola. Då barnen äro i skolan, torde deltagas i passande mindre göromål. Svar med uppgift om ålder, betyg, lön m. m. torde sändas till Sydhallands exp., Laholm.

I norrländsk familj med 4 barn i ålder af resp. 8, 7 och 3 1|2 år samt 1 mån. erh. ung flicka plats som barnfröken. Barnjungfru finnes. Sökanden bör vara van att sköta spädt barn och kunnig i sömnad. Lön 150 kr. jämte fri resa. Svar åtföljdt af betyg och fotografi insändes före 7 mars till "Barnfröken, Mars 1905" under adress S. Gumœlii Annonsbyrå, Stockholm. f. v. b

En ung flicka fullt kunnig i tapisserieaffär, van att expediera. Skicklig i ritning och schatérsömnad, erhåller plats nu genast i en större landsortsstad. Svar "Fin affär" under adress S. Gumœlii Annonsbyrå, Stockholm.

För en barnkär, bättre flicka, ej allt för ung, frisk, anspråkslös och ordentlig finnes nu genast plats att vara frun behjälplig sköta två barn om 1 och 2 1|2 år samt deltaga i inom hus förefallande göromål. Lön 150 kr. Svar jämte fotografi och åtföljdt af rekommendationer sändas till "G.", poste restante, Karlstad.

En bättre flicka, enkel, anspråkslös, och kunnig i matlagning erhåller plats i tjänstemannafamilj i norrländsk stad. Hon skall sköta hushållet samt biträda vid skötseln af två små barn

En jungfru finnes. Svar med uppgift om lönepretentioner m. m. till "Villig E. A.", Iduns exp.

Vid Växiö Elementarläroverk för flickor

är plats ledig nästa läsår för lärarinna, helst utex. från Högre lärarinneseminarium. Ämnen: modersmålet, historia och geografi på högre stadiet. Lön 1,200 kr. och pensionsbidrag.

Tjänstgöring högst 22 tr i veckan. Ansökningar insändas före den 15 mars till skolans föreståndarinnor.

Anspråkslös, ordentlig flicka, som är villig uträtta alla förekommande sysslor i en liten familj, erhåller god plats den 1 april. Svar till "pålitlig", Kalmar p. r.

Å Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3 B., Sthlm, etab. 1887, finnas verkligt goda platser nu och till våren, för hushållsbiträden, hushållerskor och barnfröknar.

Musikalisk, ung dam får plats som sällskap. Eventuellt medf. utomlands. Norra Inack.-Byrån, Malmskillnadsgatan 27, Stockholm.

Platser finns för Värdinna, Kontors-, Handels-, Hushållsbitr. Ej inskrifningsafgift. Lästmakareg. 30, Stockholm. J. Larsson & C:o.

Plats finnes i prästgård på landet från början af mars till början af augusti för en flicka, som mot fritt vivre (och om så önskas tillfälle att deltaga i hushåll) vill åtaga sig att gifva tre timmars daglig undervisning i tyska o. vanliga skolämnen åt en 12-årig flicka. Svar med betyg till fru Signe Svedberg, Sexdrega, Elfsborgs län.

Barnfröken.

Barnkär, enkel flicka ur god familj får plats i stad för att tillse och vårda 2 mindre, snälla barn, vara behjälpl. med husl. görom, sömnad m. m. Goda rekommend., små anspråk Snart svar till "Pålitlig", Helsingborg p. r.

Sjuksköterskeplatsen vid Dannemora Grufvors sjukstuga är ledig och sökes af examinerad sköterska genom korrespondens med Dr P. E. Ahlqvist, adr. Dannemora.

Bildad flicka,

frisk och sund, något kunnig i sömnad och som är villig antaga plats såsom sköterska för 4-årigt flickebarn, samt föröfrigt att gå frun tillhanda i inomhus förekommande lättare göromål, erhåller genast plats i bättre familj intill stad i Norrland. Svar med fotografi och löneanspråk till "Familj 1905", denna tidnings exp.

Sällskapet för ordnande af hemmens platsförmedling.

Årsafgifterna för 1905 torde benäget erläggas under mars månad å

Hemmens Platsförmedlingsbyrå,

Nybrogatan 34 Öppen kl. 11—1/2 4 och 6—7.

Platser förmedlas för goda hem, äfven sådana, hvilka önska som biträden använda bildade flickor; för bildade flickor hvilka söka anställning som aflönade hushållsbiträden; samt för väl vitsordade tjänarinnor.

Till landet önskas mot fritt vivre som husmoderns hjälp, en flicka af god familj. Utm. ref. fordras. Svar till "Ung familj, under adr. S. Gumœlii Annonsbyrå, Stockholm.

Goda platser för hushållsbiträden, lärarinnor, barnfr., värdinnor att söka gen. Inack.-Byrån, Norrköping

Rikstel. 9 16. Ej inskrifningsafgift.

Obs.! Brefsvar mot 2 porton.

Hushållerska,

skicklig i matlagning och i allt, som hörer till ett landthushåll, samt redbar, sparsam och ordentlig erhåller i vår plats. Svar med betyg och fotografi till "Herrgård", Ulfsby station.

Lärarinna,

hälst utexaminerad från högre lärarinneseminarium önskas till hösten för Hernösands elementarläroverk för flickor Ämnen: Kristendom, svenska, tyska på högsta stadiet; dock kan möjligen ett af ämnena få utbytas. Lön: trettonhundra (1,300) kronor med förhöjning efter tre års tjänstgöring vid läroverket till 1,500 kronor. På skola belöpande pensionsafgifter betalas. Ansökningar insändas före 10 mars till rektor G. W. Bucht, härstädes.

Hernösand i februari 1905.

Styrelsen.

För sjuksköterska

finnes plats ledig vid Finspongs bruk. Ansökningar jämte uppgift på föregående verksamhet torde insändas till BRUKSKONTORET, FINSPONG.

Barnkär, bildad flicka, kunnig i sömnad, får plats som barnfröken instundande maj månad. Barnen äro en gosse 3 år och en flicka två år. Svar med fotografi, rekommendationer, uppgift om ålder och löneanspråk till "P. S.", p. r., Örnsköldsvik.

PLATSSÖKANDE

En flicka af god familj önskar i vår plats att gå frun tillhanda eller som sällskap. Är kunnig i hvad som inom hem förefaller, äfven enkl. matlagning. Små pretentioner. Svar till "T. H.", Hernösand, p. r.

Husföreståndarinneplats sök. till vår. af bättre, äldre flicka, eller i brist därpå som hushållsfröken. Kunnig i matl., bakn., enkel sömn. Goda betyg. Svar till "Redbar", Iduns exp., f. v. b.